



12. OLDAL

Több ezer kilométer Terézvárosban

Karriert és barátokat hozott nekik a köztisztasági kft.

10. OLDAL

Üzenet az idősklubból

A karantén a fiataloknak is megmutatta, milyen nyugdíjba menni



14. OLDAL

Újra a régi pompában

Visszanyeri régi fényét a leégett köröndi palota



Önkormányzati fogadóórák

Tisztségviselők

NÉV	A FOGADÓÓRA HELYSZÍNE	A FOGADÓÓRA IDŐPONTJA
 SOPRONI TAMÁS polgármester	Polgármesteri Hivatal, Eötvös u. 3., V. em.	Előzetes időpont-egyeztetés a (06-1) 351-7967-es számon
 DR. KERÉK-BELEZNAY ZSUZSANNA alpolgármester	Polgármesteri Hivatal, Eötvös u. 3., V. em.	Minden hónap első kedd 16.00–18.00 <i>Női és családügyi fogadóóra/tanácsadás:</i> Minden hónap első hétfő 16.00–18.00, Előzetes időpont-egyeztetés a (06-1) 351-7966-os számon
 Temesvári Szilvia alpolgármester	Polgármesteri Hivatal, Eötvös u. 3., V. em.	Minden hónap első hétfő 15.00–18.00 Előzetes időpont-egyeztetés a (06-1) 342-0905/2106-os melléken
 Györfy Máté alpolgármester képviselő (9. evk.)	Polgármesteri Hivatal, Eötvös u. 3., V. em.	Minden hónap első hétfő 15.00–18.00 Előzetes időpont-egyeztetés a (06-1) 351-7966-os számon
 Miyazaki Jun alpolgármester képviselő (5. evk.)	Polgármesteri Hivatal, Eötvös u. 3., V. em.	Minden hónap első hétfő 16.00–18.00 Előzetes időpont-egyeztetés a (06-1) 351-8938-as számon
 dr. Mogorósi Sándor jegyző	Polgármesteri Hivatal, Eötvös u. 3., V/508.	Előzetes időpont-egyeztetés a (06-1) 351-7965-ös számon

Választókerületek képviselői

EVK.	NÉV	A FOGADÓÓRA HELYSZÍNE	A FOGADÓÓRA IDŐPONTJA
1.	 Heltai László	LMP-iroda, V. kerület, Kálmán Imre u. 24.	Csütörtök 18.00 vagy előzetes egyeztetés alapján a (06-30) 751-8925-ös számon
2.	 Németh Helga Anna	Polgármesteri Hivatal Eötvös u. 3.	Minden hónap utolsó szerda 17.00–18.00 Előzetes egyeztetés a (06-30) 608-3687-es számon
3.	 Szilágyi Erika	MSZP Iroda, Andrássy út 79.	Minden hónap utolsó hétfő 17.00–18.00 Előzetes egyeztetés a (06-70) 665-1307-es számon
4.	 Kecskés Balázs	Polgármesteri Hivatal, Eötvös u. 3., földszint 3.	Minden hónap első szerda 15.00–17.00 Telefon: (06-30) 768-5099
6.	 Szász Károly	Polgármesteri Hivatal, Eötvös u. 3., földszint 3.	Minden hónap első csütörtök 15.00–17.00 Telefon: (06-70) 476-3783
7.	 Sajószegi Péter	Polgármesteri Hivatal (recepció érdeklődni)	Minden hónap első szerda 15.00–17.00 Telefon: (06-70) 476-3792
8.	 Bálint György	Polgármesteri Hivatal, Eötvös u. 3., V/516.	Csütörtök 17.00–19.00 vagy előzetes egyeztetés alapján a (06-70) 314-5888-as számon
10.	 Gaár Iván Zsolt	MSZP-iroda, Andrássy út 79.	Minden hónap első hétfő 17.00–19.00 Telefon: (06-20) 936-6613

Listán megválasztott képviselők

NÉV	A FOGADÓÓRA HELYSZÍNE	A FOGADÓÓRA IDŐPONTJA
 dr. Bundula Csaba	Polgármesteri Hivatal, Eötvös u. 3., földszint 3.	Előzetes időpont-egyeztetés a (06-20) 956-0506-os számon
 Simonffy Márta	Polgármesteri Hivatal, Eötvös u. 3., földszint 3.	Előzetes időpont-egyeztetés a (06-20) 476-3806-os számon
 Császárné Csóka Ilona	Polgármesteri Hivatal, Eötvös u. 3., földszint 3.	Előzetes időpont-egyeztetés a (06-20) 206-7263-as számon
 Lindmayer Viktor	Polgármesteri Hivatal, Eötvös u. 3., földszint 3.	Előzetes időpont-egyeztetés a (06-20) 935-6487-es számon

Országgyűlési képviselő

 dr. Oláh Lajos	Fogadóórát tart a Teréz krt. 46. szám alatti irodájában bejelentkezés alapján, amelyet a +36 30 709 11-02-es telefonszámon vagy a drolahlajos@dkp.hu e-mail-címen lehet megtenni.
---	--

Közérdekű

Foglalkoztatást Elősegítő Nonprofit Kft.
Vezető: Szőke Zoltán, 061/ 332 39 62

Hunyadi téri Vásárcsarnok és termelői piac
Piacfelügyelő: Mészáros László
1067 Budapest, Hunyadi tér 4., 061/ 342 55 93

Terézvárosi Család- és Gyermekejélési Központ
dr. Kopácsy Judit
1068 Budapest, Király utca 82., 061/ 344 60 60

Terézvárosi Egészségügyi Szolgálat
Vezető: dr. Czermann Imre
1074 Budapest, Csengery utca 25., 061/ 321 2200

Terézvárosi Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona
Intézményvezető: Kecskés Andrea
Bp. VI., Podmaniczky u. 18. Tel.: 311-2230

Terézvárosi Gondozó Szolgálat
Vezető: Scholczné Havas Palma
1061 Budapest, Király utca 31., 061/ 413 6601

Terézvárosi Parkolási Rendszer
0680 466 466

Vagyonkezelő Nonprofit Zrt.
Vezető: dr. Bodnár Zoltán
1064 Budapest, Rózsa utca 81-83., 061/ 3016 700

Budapest Főváros Kormányhivatala VI. kerületi Hivatala Hatósági Osztály és hivatalvezetés

1063 Budapest, Szinyei Merse utca 4.
Telefon: 473-2714, 473-2718
Ügyfélfogadási idő: hétfő 13.30–18.00,
szerda 8.00–16.30, péntek 8.00–11.30

VI. kerületi Kormányablak

1062 Budapest Andrássy út 55.
1062 Budapest Teréz körút 55. (Nyugati pályaudvar)
Ügyfélfogadás:
Hétfő 8–18, **k-cs:** 8–16, **szerda:** 11–19, **péntek:** 8–14

Terézvárosi Polgármesteri Hivatal

1067 Budapest, Eötvös utca 3.
Központi telefonszámok: 342-0905, 342-0906,
342-0907, 342-0908, 342-0909.
Ingyenes zöld szám: +36 80 201 138
Ügyfélfogadás: hétfő 13.30–18.00,
szerda 8.00–16.30, péntek 8.00–11.30

Ügyfélszolgálat

1067 Budapest, Eötvös utca 4., **Telefon:** 351 8939
Hétfő: 08:00–18:00, **Kedd:** 08:00–16:00
Szerda: 08:00–16:30, **Csütörtök:** 08:00–16:00
Péntek: 08:00–13:30

Az önkormányzat bizottságai

Humán bizottság

Németh Helga Anna elnök, Szász Károly alelnök,
Császárné Csóka Ilona, Sajószegi Péter,
Szilágyi Erika, Grekovic Borbála,
Hegyi András, Komjáthy Anna, Takács Gergely

Pénzügyi és jogi bizottság

Kecskés Balázs elnök, Németh Helga Anna alelnök,
Gaár Iván, Lindmayer Viktor, Kovács Aranka,
Matolcsi Györgyné, Molnár Gergely

Tulajdonosi bizottság

Bálint György elnök, Heltai László alelnök,
dr. Bundula Csaba, Kecskés Balázs, Sajószegi Péter,
Fülöp Gergely, Nyíri Gábor, Tóth Viktor, Tőreki Milán

Környezetvédelmi bizottság

Heltai László elnök, Bálint György alelnök,
Sajószegi Péter, Simonffy Márta, Szász Károly,
Csontos Gyöngyi, Matokanovic Lidia,
Szabó Krisztina Diána, Varga Máté

Megengedhetjük magunknak

Annyira helyes ember! – a leggyakrabban talán ez a mondat hangzik el a szerkesztőségben, amikor valamelyikünk visszatér egy-egy terézvárosi „arccal” (pékkal, cukrászszal, művésszel, kétkezi munkással vagy éppen egy küldetéstudatos építési vállalkozóval) felvett interjúról. Biz’ isten nem volt még olyan, hogy unalmas tökfilkónak, beképzelt perszónának vagy ellenszenves bálgúnárnak tituláltuk volna valamely portréalanyunkat. És nem azért, mert mindenkiben csak a jót látjuk (az újságíró pont olyan ember, mint bárki más), hanem mert vagy nagy szerencsénk van a figyelmünkbe ajánlott figurákkal, vagy van itt valami a levegőben. Aztán persze az is lehet, hogy egy olyan lap, amelynek bevallottan a lokálpatriotizmus erősítése a célja, megengedheti magának, hogy bárkiről írjon, aki Terézvárosban él/dolgozik/fellép és szimpatikusnak tűnik a hobbi/lakóháza/megélt helybélisége miatt – és higgyék el, sok esetben Bárki jóval izgalmasabb, mint Valaki. Az igazság valószínűleg most is, mint mindig, összetett: Terézváros tényleg erős katalizátora és méltó helyszíne a szeretnivaló küzdelmeknek, amelyek főszereplői (és szerencsénkre elmesélői) helyes emberek. Akiiket persze időnként úgy ismerünk meg, hogy valaki felhívja rájuk a figyelmünket.

Biztosak vagyunk benne, hogy még jó sokan élnek, dolgoznak közöttünk ilyen „arcok”. Szóljanak nekünk, ha tudnak róluk!

KERTÉSZ ANNA

Járványkörkép a kerületből

Vigyázzunk egymásra és magunkra

- 4 Járványügyi körkép Terézvárosban
- 6 Új életre kel a faszor
- 7 Fórum a társasházakért
- 8 Komposztálás, üveg- és olajgyűjtés
Választásra készülnek a terézvárosi ukránok
- 9 Figyelünk az idősekre
- 10 Ha ők ezt a klubban...
- 12 Karrier baráti társaságban
- 14 Visszanyeri szépségét a leégett palota
- 16 Turistaként Terézvárosban
Valóságmetszetek
- 17 Mindig van mit gyűjteni
- 18 Ajánló
- 19 Ajánló/Irodalom
- 20 Áramszedő a címerben
- 22 Fonendoszkóp és péksapka
- 23 A helyzet nem normális
- 24 Ünnepi hétköznapiak
26. Rejtvény
27. Apróhirdetés/mozaik
28. Nagyvilág – Színes hírek



4.



6.

Le a műfűvel!
Újraéled az Andrássy-faszor



22.

Ésszel és szívvel süt
Doktor pék a Csengeryből



24.

Minden nap ünnep
Sommerék békebeli cukrászdája

TERÉZVÁROS KÖZÉLETI, KULTURÁLIS ÉS ÉLETMÓDMAGAZIN

KIADÓ: Budapest Főváros VI. kerület Terézváros Önkormányzata

FELÉLŐS SZERKESZTŐ: Kertész Anna

A LAP MUNKATÁRSAI: Csejtej Orsolya, Dobi Ágnes, Gajdács Emese

TÖRDELÉS: Formula Stúdió **FOTÓ:** Képszerkesztőség Kft.

SZERKESZTŐSÉG CÍME: 1067 Budapest, Eötvös utca 3.

E-MAIL: sajto@terezvaros.hu

NYOMDA: Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Lajosmizse

FELÉLŐS VEZETŐ: Németh Balázs Sándor ügyvezető **TERJESZTÉS:** Magyar Posta Zrt.

A HIRDETÉSEK FELADHATÓK A SAJTÓIRODÁN:

Telefon: 06 1/342-0905,

2451-es mellék

E-mail: sajto@terezvaros.hu

APRÓHIRDETÉSEK FELVÉTELE:

VI., Eötvös utca 3., recepció,
hivatali nyitvatartási időben.

Járványügyi körkép Terézvárosban

A koronavírus-járvány második hullámának idején Terézvárosban is egyet tehetünk saját magunk és mások biztonsága érdekében: betartjuk a legfontosabb járványügyi szabályokat és ajánlásokat. A kerület intézményeiben egyelőre nincs tömeges megbetegedés. Az óvodákban és iskolákban szigorú intézkedéseket hoztak, a köztisztasági kft. fokozottan takarítja a közterületeket, a Tegosz pedig ellátja azokat az időseket, akik ezt igénylik. A TESZ gyászol: a járvány következtében veszítették el egy orvosukat.

Csak a Kölcseyben van digitális oktatás

Terézváros általános iskoláiban jelenleg az október 1-jétől központilag kötelezővé tett lázmérésre készülnek, egyekben pedig a tankerületek által a tanévkezdéskor bevezetett óvintézkedések vannak hatályban.

Digitális oktatásra egyik általános iskolában, egyik osztályban sem kellett átállni. Betegség miatt hiányzók minden intézményben vannak, a karanténba kényszerült diákok jellemzően a szülők, családtagok megbetegedése miatt maradnak otthon. A pedagógusok között csak elvétve akad egy-egy beteg.

A középiskolákban már nagyobb mértékben jelent meg a vírus. A Kölcsey Ferenc Gimnáziumban jelenleg 11 diák és egy tanár van igazolt megbetegedés miatt otthon. „Voltak és vannak osztályok (jelenleg három), amelyek a karantén idején otthonról, digitális munkarend szerint tanulnak. Az elmúlt két hétben azzal egészítettük ki az óvintézkedéseinket, hogy az iskolai büfé – amelyik egy közlekedési folyosón található – leköltözött egy büfékocsiba az udvarra, így a szabadban nagyobb biztonságban vannak a sorban álló gyerekek és pedagógusok” – mondta el Fazekas Csaba igazgató.

A Szinyei Merse Pál Gimnáziumban szeptember utolsó hetében három olyan igazolt Covid-fertőzött diákról tudtak (ebből kettő a felnőttoktatásban), aki karanténba került. Itt lapzártánkig nem rendeltek el digitális oktatást.



FOTO: ADRIÁN ZOLTÁN/KÉPSZERKESZTŐSÉG

Készenlétben a Tegosz

A járvány második hulláma egyelőre nem érzékelhető az ellátásra szoruló idősök számának emelkedésében. A Tegosz látókörébe eddig egyetlen 80 esztendőes karanténba kényszerült ember került, de már nála is letelt a kötelezően előírt, lakóhelyelhagyást tiltó idő.

Havas Pálma, az intézmény vezetője elmondta, jelenleg 151 idős ember házi gondozását végzik dolgozóik. Az idősök klubja továbbra is zárva tart, de az étkeztetést az „egy asztal egy ember” szabály betartásával egyelőre biztosítják.

A gondozószolgálat a tavaszi hullámhoz hasonlóan most is ellát majd minden segítségre szoruló.

Gőzborotvával tisztítják a padokat

A Terézvárosi Foglalkoztatást Elősegítő Nonprofit Kft. munkatársai továbbra is naponta mossák a kerület járdáit. A járvány idején kiemelt helyként kezelik és minden nap tisztítják az orvosi rendelők, patikák, bölcsődék, óvodák, iskolák, a TESZ, a nagyobb forgalmú helyek (pl. Nyugati tér), valamint a forgalmasabb étel- és italüzletek környezetét.

Mint azt Szőke Zoltán igazgatótól megtudtuk, az utcabútorokra, padokra külön figyelmet fordítanak, ezeket 140 fokos gőzt kibocsátó magasnyomású borotvával fertőtlenítik.



Nincs covidos beteg az ovikban és a bölcsődékben

Lapzártánkig Terézváros bölcsődéiben és óvodáiban nem ütötte fel a fejét a koronavírus-járvány. Az intézményekben jelenleg nincs olyan gyerek és dolgozó, akit megbetegített volna a vírus, tudomásunk szerint karanténban sincs senki.

Az ovik és a bölcsik nagyon szigorúan és következetesen betartanak minden előírást, ami segíti a járvány terjedésének megakadályozását. Mindenhol fertőtlení-

tősen várja az intézménybe lépőket és ellenőrzik a gyerekek testhőmérsékletét.

Az intézmények egy részében, annak ellenére, hogy több feladattal jár, már hetekkel ezelőtt bevezették azt a szabályt, hogy a szülők csak a kapuig, illetve a bejáratig kísérik gyermekeiket. Ahol még szabad a bejárat, ott maszkban, a fertőtlenítő használatát követően léphetnek be az oviba.

Napközben folyamatosan takarítják és fertőtlenítik a csoportszobákat, a játékokat és a közös használatú helyiségeket. Az étkezők higiénijára szintén nagy figyelmet fordítanak.

Az udvarra is egyszerre kevesebb gyerekek mehet ki játszani – természetesen az udvari játszószerzők fertőtlenítése sem marad el. Az intézményvezetők egybehangzóan elmondták, a korlátozásokkal a szülők egyetértének, a szabályokat maradtalanul betartják.

A Terézvárosi Egészségügyi Szolgálat (TESZ) Csengery utcai épületében ez idáig csak elvétve akadtak olyanok, akiket a bejáratnál lévő hőkamerás, majd kézi hőmérős vizsgálattal kiszűrtek, és arra kértek, keressék fel házi orvosukat – mondta el dr. Czermann Imre igazgató főorvos, hozzátéve, hogy a szakrendelő „teljes gőzzel” üzemel. „A megjelenő betegek száma elérte a járvány előtt megszokott szintet. A házi orvosok még sok pácienset látnak el telefonon recepttel, de a szakrendeléseken ez már alig jön szóba. Akiket az orvosuk hozzánk küld, azokat szinte mindig személyesen kell megvizsgálnunk.”

Dr. Czermann Imre arra is felhívta a figyelmet, hogy a TESZ telefonvonalai na-

gyon leterheltek, ha a telefon kicsöng, de nem veszik fel, az azt jelenti, hogy másik beteggel beszélnek. Ezért azt tanácsolják, hogy mindenképpen várjanak a hívás fogadására.

A TESZ-ben összeírták a hatóságilag kivezérelhető szakembereket. Mint arról korábban lapunk is beszámolt, húsvétkor öt TESZ-es szakdolgozó segítette a Korányi intézetben a covidos betegek ellátását. Most, a második hullámban a terézvárosi intézményből egyelőre vezényelték ki senkit. Sajnos a TESZ dolgozóit is elérte a járvány, néhányan a családban előforduló megbetegedés miatt kényszerültek karanténba. Az ő helyettesítésük komoly nehézséget okoz a vezetőségnek.



Gyászol a TESZ

„Mindannyiunkat megrázott a hír, hogy szeptember 25-én dr. Backhausz Cecília, intézményünk bőrgyógyász főorvosa életének 68. évében váratlanul elhunyt. Tíz nappal korábban kezdődött tüdőgyulladásának röntgenképe alapján úgy tűnik, ő a koronavírus-járvány első áldozata intézményünkben. Fájdalmas úrt hagy maga után, emlékét megőrizzük” – mondta el Czermann Imre.

Dr. Backhausz Cecília, a TESZ főorvosa 1976-ban szerzett orvosi diplomát, majd 1979 óta bőrgyógyász szakorvosként tevékenykedett több egészségügyi intézetben.

Kezdeti bőrklinikai tapasztalatszerzése után járóbeteg-szakrendeléseken kamatoztatta tudását, 27 év Józsefvárosi Gondozószolgálatot követően 2010-től a terézvárosi betegek ellátásában vett részt.

Életében családja mellett a legfontosabb az orvosi munkája volt, amelynek során mindvégig alázatos, empátikus tudott maradni.

Halála mindnyájunkat megrendített, hiányozni fog.

Emlékét őrizzük.



FOTÓ: TUBA ZOLTÁN/KÉPSZERKESZTŐSÉG

„Nem győzzük elégszer hangsúlyozni, hogy a koronavírus nem egy egyszerű légúti hurutos megbetegedés, hanem az egész szervezetet behálózó, az ér-, az idegrendszer és sok más szerv károsodásával, vérrögződéssel, érbelhártyagyulladással, hegesezéssel, igen súlyos szövödményekkel járó betegség. Amíg nincs megfelelő gyógyszer és oltóanyag, addig a leghatásosabb védekezés, ha zárt térben mindenki maszkot visel. A maszk a környezetünkben levőket védi elsősorban, tehát a másokért érzett felelősségtudat jele. Ha mindenki viselné, akkor a járvány nem terjedne tovább” – figyelmeztet a TESZ igazgató főorvosa.

AZ ÖSSZEÁLLÍTÁST KÉSZÍTETTE: DOBI ÁGNES ÉS GAJDÁCS EMESE



FOTÓ: ADRIÁN ZOLTÁN/KÉPSZERKESZTŐSÉG

A kerületiek biztonsága érdekében eddig meghozott intézkedések:

- › bezárt a Tegosz által működtetett idősek klubja,
- › a játszótéren ismét napi rendszerességgel fertőtlenítik a játszóeszközöket és forgatják a homokozókban a homokot,
- › kézfertőtlenítő került a piac bejáratához, a csarnokban kötelező a maszk viselése,
- › a Terézvárosi Foglalkoztatást Elősegítő Nonprofit Kft. emberei fokozottan takarítják a közterületeket, utcabútorokat, ők tisztítják a fővárosi tulajdonú közterületeket is,
- › a Bajza utcai uszoda külsős vendégeket nem fogad, csak az iskola tanulói használhatják azt a kialakított biztonsági előírásoknak megfelelően.
- › a kulturális és sportesemények megtartásáról és esetleges elmaradásáról folyamatosan tájékoztatást ad a szervező Eötvös 10,
- › kötelező a maszkviselés a játszótéren és a kutya-futtatókban.

Új életre kel a fasor

A legtöbb budapesti szívét büszkeség járja át, ha meglátja egy fotón vagy élőben az Andrássy utat, amelynek szerkezete semmit sem változott az elmúlt közel 150 évben – és így szeretjük, ahogy van. Csodás palotáival, nagyvonalúságával, fasorával. Utóbbi megőrzése azonban 100 éve folyamatos kihívás elé állítja a szakembereket. Hamarosan komoly beavatkozásokra lesz szükség ahhoz, hogy az Andrássy út szeretett fasora megmaradhasson.

A sugárút fái – kiemelten az Oktogon és a Kodály körönd között – nincsenek jól. Az elmúlt évtizedek jócskán nyomot hagytak a növényeken, az első világháborúban tüzelőként elégetett eredeti platánok egy részét hiába pótolták az 1920-as években, azok nem érthettek meg matuzsálemi kort az Andrássy-n, ahogy a szintén akkoriban telepített osztorfák is nehezen viselték a 20. század második felére drasztikusan megerősödött autóforgalmat és a téli járdaszórást. A megmaradt platánok a Népligetbe költöztek, a helyükre ültetett magas kőrisek további civilizációs folyamatok áldozataivá váltak: a mindenféle vezetékek telepítése során alulról-felülről csonkolták őket. A kegyelemdőfést a Kodály körönd és az Oktogon közötti szakasz fáinak a zöldsávositása, azaz a 2012-es műfüvezése jelentette – a pár évvel korábban telepített öntözőrendszerből víz

szívárgott a lezárt réteg alatt, így a fák gombásodni kezdtek. Erre pár héttel ezelőtt jöttek rá a szakemberek, akik szerették volna megtudni a tömeges fapusztulás okát.

Baj a műfű alatt

„Egy teljesen kiszáradt fa lehetőséget biztosított arra, hogy megnézzük, mi okozhatta a bajt – idézte fel Bardóczi Sándor, a főváros főtájépítészje azon az Andrássy úti sétán, amelyet a fővárosi és a terézvárosi önkormányzat közösen szervezett. – Kiástunk egy viszonylag nagy gödrt, és azt vettük észre, hogy a korábban telepített, de egyáltalán nem használt öntözőrendszerből szivárog a víz. Ez olyan nedves közeget teremtett a zöldsávon belül, amelynek következtében elkezdődött egy gombásodási folyamat. Erre még egy lapáttal rátett az, hogy műfüvet fektettek le a zöldsávba, ami gyakorlatilag hermetikusan és légmentesen lezárta a kiszellőzést, ez pedig felerősítette a fák pusztulási folyamatát.”

„Most, hogy a szakemberek feltárták az okokat, a fák megmentéséről szóló terv is megszületett. A műfű eltávolítása után mintegy 10-20 centiméterrel meg kell emelni a zöldsávban a termőtalaj szintjét, mivel a kőrisek gyökerei magasan vannak” –

mondta el Temesvári Szilvia alpolgármester, a program ötletgazdája a sétán. Ahhoz azonban, hogy a földréteg a helyén maradjon, valamiféle peremet kell építeni. Csak-hogy a szegélynek megannyi feltételnek kell megfelelnie, a megépítéséhez engedélyek, jóváhagyások sokasága szükséges.

Faültetés az ősszel

„Terézváros önkormányzata most adta ki a tervezési megbízást a Főkertnek, hogy készítse el az Andrássy út zöldfelületeinek koncepciótervét. Ez arra adna választ, hogy a fasorok alatti műfű, illetve a kitaposott gyomos felületek helyén milyen esztétikus és a fák számára is jó megoldásokat tudnánk elképzelni. Többféle változatban dolgoztuk ki a koncepciót. Ezeket az érintett önkormányzatokkal és szakhatóságokkal, a közműszolgáltatókkal, a közútkezelővel is egyeztetjük, és a legjobb változatot dolgozzuk majd ki kivitelezési tervi szintjén. Azon tevékenykedünk, hogy mindenki számára optimális megoldás születessen” – ismertette a teendőket Rigó István, Terézváros főkertésze.

Mindez időigényes folyamat, ám a szakemberek addig sem maradnak tétlenek: néhány héten belül felszedik a műfüvet, és a kipusztult fák helyére újakat ültetnek. A 40



fahelyre ostorfák kerülnek, ugyanis a környékbeli magas köriseket betegség pusztítja. A körísvész már az erdőkben is veszélyt jelent, ám egy ilyen nagyon terhelte környezetben valóságos járványszerűen terjed, és egymás után pusztítja ki a fákat. Ráadásul a megbetegedett növényeken az amerikai szövőlepkék is megjelentek. „Sokszor azért imádkozunk, hogy kihajtsanak a következő évben, annyira lelegetik a fák rügyeit, a lombját a kártevők” – mondta a főtájtépitész.

„Nagyon szépek az egységes, azonos fajtájú fasorok, de a kártevők és a betegségek miatt sokkal jobb, ha többféle fából állnak. A kórokozók általában ugyanis egy bizonyos fajtát támadnak meg, a többire ártalmatlanok” – jegyezte meg Temesvári Szilvia.

Az ostorfák egy másik szakaszon „már bizonyítottak”, a Bajcsy-Zsilinszky út és az Oktogon közötti részen a kétezres évek elejére meglehetősen rossz állapotba került növények az ifjításnak köszönhetően ma viszonylag jól viselik a városi hatásokat. „Az egykori MÁV-székház előtti

planténerekben vannak olyan fajtájú és méretű fák, amelyeket november elején, a talajcsere után ültetnek ki a Főkert munkatársai” – mondta el Rigó István.

Nem jó városi fának lenni

A fák sajnos ezt követően sem lesznek teljes biztonságban, hiszen a kábelfektetéstől kezdve a figyelmetlen parkoláson, a kéreg megsértésén át a téli útszázisig rengeteg dologgal károsítjuk mi, városlakók az egészségüket – ahogy tettük az elmúlt évtizedekben is.

Sajátos ellentmondás, hogy miközben télen a járdákat szigorúan tilos konyhasóval felszórni, a közutakon ez még mindig megengedett.

„A tolólapos autó a zóldsávra tolja a latyakot a sóval együtt. A só elkezd leszivárogni a talajba, havonta 10 centit süllyed, és nyár közepére eléri a gyökerek nem fásodott csúcsait. A klór tönkreteszi azt a nagyon finom fonalgomba-kapcsolatot, amin



keresztül a fa képes vizet felszívni. Ettől kezdve pedig elindul egy száradási folyamat” – ismertette Bardóczi Sándor az útsózás hatásmechanizmusát.

Elmondása szerint a Fővárosi Közterület-fenntartó Zrt. ígéretet tett arra, hogy kísérleti jelleggel már az idei télen a főváros egyes útjain, köztük az Andrássy úton alternatív módszerekkel, környezetkímélő anyagokkal végzik a síkosságmentesítést.

Mindemellett készül az Andrássy úti fasor teljes megújításának tervezete is. A terézvárosi fasori séták sem érnek véget, a következő alkalommal a Bajza utcai fákat veszik szemügyre.

DOBI ÁGNES – KERTÉSZ ANNA

Fórum a társasházakért

A társasházak közös képviselőit hívta fórumra az önkormányzat szeptember 22-ére. Az Eötvös10 nagytermében a járványügyi protokoll maximális betartása mellett lezajlott találkozón olyan fontos témák kerültek szóba, mint a társasházi felújítási pályázat, a kerületi klímastratégia, a köztisztaság és a lakók számára is elérhető zöldprogramok.



FOTO: ADRIÁN ZOLTÁN/KÉPSZERKESZTŐSÉG

Az egymástól biztonságos távolságra, maszkban ülő megjelenteket elsőként Soproni Tamás polgármester köszöntötte, aki előljáróban azt hangsúlyozta, szeretné, ha élő kapcsolat alakulna ki a társasházak és az önkormányzat képviselői között, hiszen mindannyian az itt élők érdekeiben járnak el, így közösen a céljaik. Mint mondta, a közös képviselők ismerik közelről a társasházak lakóit, ők vannak napi kapcsolatban velük, ebből eredően nagyon hasznos információk birtokában lehetnek. Az önkormányzattal közösen sokat tehetnek azért, hogy Terézváros egyre tisztább, zöldebb, élhetőbb kerület legyen.

Györffy Máté városfejlesztésért felelős alpolgármester a nemrégiben kibővített tár-

sasházi felújítási pályázat lényegi elemeit ismertette. Ebből egyebek mellett kiderült, hogy erre a célra 470 millió forintos keret áll rendelkezésre, és a pályázók egész évben, folyamatosan jelentkezhetnek rá.

Az önkormányzat cégeinek, munkatársainak esetenként – főként most, a világjárvány idején – életbevágóan fontos, hogy bejussanak a kerületi társasházakba. Ezért dr. Kerék-Beleznay Zsuzsanna köztisztaságért, turizmusért és kereskedelemért felelős alpolgármester itt is arra kérte a közös képviselőket, hogy a kapukódok megadásával segítsék a munkát.

A kerületi zöldprogramokról Temesvári Szilvia adott rövid tájékoztatást. Megemlítette, hogy lehetőség van az udvarral ellátott

társasházak számára komposztálásra, és kísérleti jelleggel a háztartási használt olaj begyűjtésében is segít az önkormányzat, akárcsak a befőttesüvegek környezetbarát gyűjtésében.

A fórum második részében Sajószegi Péter társasházi tanácsnok moderálása mellett a közös képviselők mondták el véleményüket, tették fel kérdéseiket a jelen lévő kerületi vezetőknek.

Az önkormányzati képviselők közül Szilágyi Erika, Szász Károly és Miyazaki Jun alpolgármester is arra biztatta a társasházak képviselőit, hogy bátran keressék őket, dolgozzanak együtt a kerületben élők érdekében.

GAJDÁCS EMESE

Komposztálás, üveg- és olajgyűjtés

Terézváros zöldprogramja keretében immár lehetőség lesz a használt befőttesüvegek és a sütőolaj gyűjtésére, az udvarral ellátott társasházak pedig a komposztálást is kipróbálhatják.

„A környezet és a klíma védelme kiemelten fontos ügy Terézvárosban. Ennek egyik lépése, hogy segítünk a lakóknak abban, hogy a hulladékot szelektív módon, minél egyszerűbben gyűjthessék. Nemrég kötött szerződést az önkormányzat a használt növényi sütőolaj gyűjtését végző Biofilter Zrt.-vel, így az erre pályázó társasházakba hamarosan kikerülhetnek a hordók. Az újrahasznosító projekt abból áll, hogy a cég kihelyezi a gyűjtőket az egyéb szelektív kukák mellé, az önkormányzat átvállalja a hordó egyszeri betétdíját, 5800 forintot, a Biofilter pedig ingyen elszállítja a tele hordót, ha jelzést kap a kapcsolattartó személytől. A használt növényi sütőolajat ezt követően megtisztítják és a dízelüzemanyagba keverik, így hasznosul újra” – írta le nekünk a folyamatot Temesvári Szilvia alpolgármester, emlékeztetve arra, hogy a használt sütőolaj leggyakrabban a vécében vagy a konyhai lefolyóban végzi, ami káros és veszélyes következményekkel járhat.

Kerületünkben a használt üvegeknek sem kell a kukákban landolniuk, ugyanis azok szelektív gyűjtésére egy hónapja a Hunyadi téri csarnokban is van lehetőség. Az

oldalbejárónál elhelyezett konténereket fedezték a lakók, azokat már kétszer kellett kiüríteni. Az eredeti két konténerhez még egyet rendeltek, olyan nagy volt a lakossági igény az első hetekben.

„Tervünk a befőttesüvegek gyűjtésének beindítása is a csarnokban. Ebben az ügyben a szerződésterv megszületésére várunk az elszállítást vállaló cég és az önkormányzat között. A ládákban összegyűjtött befőttesüvegek visszakérülnek a konzervgyárakba, ahol újratöltik azokat” – mondta el Temesvári Szilvia, aki a harmadik projekt, a komposztálás kapcsán arra hívta fel a figyelmet, közös

érdeünk, hogy a szerves hulladék ne a szeméttégetőben vagy a lerakókban kössön ki, növelve az elszállításra váró hulladékmenyiséget, hanem komposztként tovább hasznosuljon. Ennek érdekében a komposztálni vágyóknak az önkormányzat ingyen biztosít komposztkeretet, valamint a Komposztáló Terézváros csoportban szakértői segítséget.

A komposztkeretigény felmérése a napokban indul, és már érkezett is jelentkezés a programra. Bár Terézvárosban nem sok a kerttel ellátott ház, a cél az, hogy már az őszi kerti zöldhulladék komposztta váljon és visszakérüljön a kertészházak talajába.

Mindhárom fenti projektről további felvilágosítást ad, a jelentkezéseket fogadja: Lapos Péter környezetvédelmi ügyintéző (lapos.peter@terezvaros.hu). G. E.



FOTO: DIMÉNY ANDRÁS/KÉPSZERKESZTŐSÉG

Választásra készülnek a terézvárosi ukránok

Mivel a tavaly októberben Terézvárosban megválasztott három ukrán nemzeti képviselő mindegyike lemondott mandátumáról, november 15-ére időközi választást írtak ki kerületünkben.

A 2019. október 13-án megtartott önkormányzati választás eredményeként Terézvárosban az ukrán nemzeti önkormányzat képviselő-testületébe Szimkóvics Tamara, Vasser József és Burijné Török Csilla került be.

Vasser József már 2019 novemberében írásban benyújtotta lemondását, másik két társa pedig az idén augusztusban döntött úgy, hogy nem folytatja a munkát a testületben – emiatt kellett időközi nemzeti választást kiírni november 15-ére. Itt ti-

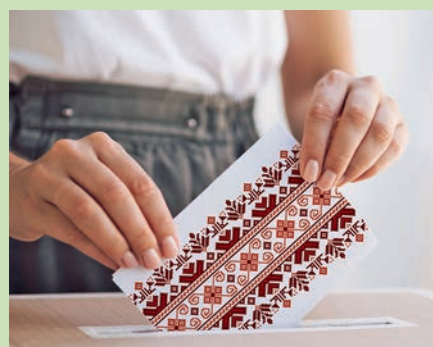
zenhárom, jelenleg az ukrán nemzeti névjegyzékben szereplő terézvárosi lakos dönthet arról, kik kerüljenek be a képviselő-testületükbe.

Azoknak, akik jelöltetni szeretnék magukat, elegendő 5 ajánlást összegyűjteni.

A névjegyzékben szereplő kerületi lakosoknak szeptember 25-éig a Nemzeti Választási Iroda értesítőt küldött arról, hogy a szavazókori névjegyzékbe vették őket.

A Magyarországon lévő 13 nemzetiiségből a hatodik kerületben 10 van jelen saját önkormányzattal. A szeptemberi adatok szerint 7 bolgár, 13 görög, 2 horvát, 10 lengyel, 41 német, 40 örmény, 133 roma, 19 román, 50 ruszin, 22 szerb, 11 szlovák és 13 ukrán nemzeti választópolgár él közöttünk Terézvárosban.

G. E.



A kerületben október 12-én egy másik ukrán érdekltségű program is zajlik majd: az Eötvös10 dokumentumfilmklubjában Ismeretlen Ukrajna címmel vetítenek néhány film-etűdöt. A Both Miklós ukránai népzene gyűjtését dokumentáló kisfilmekről a 16. oldalon, magáról a terepmunkáról pedig a vele készült interjúnkban (17. oldal) olvashatnak.

Figyelünk az idősekre

Az október 1-jei idősök világnapja kapcsán Szász Károly önkormányzati képviselővel, idősügyi tanácsnokkal beszélgettünk.

- Mit tehet egy önkormányzat az idős emberekért?

- A koronavírus-vészhelyzettel azonnal megoldandó, létfontosságú feladatok zúdultak az önkormányzatra és intézményeire az idősökkel kapcsolatban is. Ráadásul ehhez semmilyen kormányzati segítséget, támogatást nem kaptunk. Így a vészhelyzet idején az idősökkel kapcsolatos összes gondozási feladatot meg kellett szervezni. Hatalmas köszönet jár a Tegosz munkatársainak és a számtalan önkéntesnek, akik ennek a munkának a dandárját elvégezték. A nehéz anyagi helyzetben lévők támogatása azonban a koronavírusról függetlenül is fontos. Ezért rendeltünk élelmiszercsomagokat, amelyekkel a családokat és az egyedül élő nyugdíjasokat segítjük, az idősök világnapjára pedig a terézvárosi szépkorúaknak 10 ezer forintos vásárlási utalványt küldünk. A vírus miatt elmaradt a Széchenyi fürdőben megszokott egészségnap, ám helyette önállóan felhasználható belépőjegyet osztunk ki, a készlet erejéig. A korábbi évekhez képest így kétszer annyian vehetik igénybe Budapest egyik legjobb fürdőjét.

- Elért minket a Covid-járvány második hulláma. Milyen újabb kihívásokat jelent ez?

- Az első hullám során Miyazaki Jun humánügyi alpolgármesterrel és segítőkinkkel sikeresen megoldottuk a feladatokat: segítettünk a gyógyszerkiváltásban, bevásárlásban, élelmiszercsomagokat és maszkokat adtunk a rászorulóknak, köztük idős embereknek. Üzemeltettünk egy olyan telefonszámot is, amin bármilyen gondot, bajt jelezni lehetett felénk. Igyekeztünk mindenben segíteni. Most is ezek várnak ránk.

- Ön is itt él a kerületben - nyugdíjasként. Mi a tapasztalata, milyen idősnek lenni Terézvárosban?

- Nagyon boldog vagyok, hogy itt élek a VI. kerületben. Itt van a kontinensen elsőként megépített kisérdő, amelyre mál-

tán büszkék lehetünk. Terézvárosnak nagyon jó az elhelyezkedése: könnyen elérhető minden, amire az idős embereknek szüksége lehet. Közel van a belváros, a Liget, a vasút és sorolhatnám. De persze nem csak a lokáció dönti el, hogy milyen egy adott településen idősként élni. A Demokratikus Koalíció számára kiemelt fontosságú a Terézváros lakosságának harmadát kitevő idős emberek problémáinak megoldása. Ezért is vállaltam el az idősügyi tanácsnoksággal járó feladatokat.

- Előkészítés alatt van a kerületi idősök tanácsának létrehozása. Hogyan képzeljük el ezt a testületet?

- Egy országos kezdeményezéshez csatlakozott a főváros, most pedig mi, a terézvárosi önkormányzat is. Az idősök tanácsában minden olyan intézmény, szervezet képviselteti magát, amely a szépkorúakkal foglalkozik. Felmérjük az igényeket, és ennek alapján teszünk javaslatokat az önkormányzatnak.

- Mit üzenne az idősök világnapja kapcsán?

- A szépkorúaknak azt üzenem, hogy éljék az életüket kevesebb stresszrel, ha tehetik, pihenjenek, sétáljanak sokat, legyenek aktívak és pozitívak. A fiataloknak pedig azt, hogy legyenek türelmesek az idősökkel, akik már nem tudnak olyan gyorsan dönteni, cselekedni, mint ők, de rengeteg az élettapasztalatuk. Érdemes meghallgatni őket, illetve kikérni az ő véleményüket is.

GAJDÁCS EMESE

Fürdőbelépő minden 62 év felettinek

Az önkormányzat az idősök világnapja alkalmából egy Széchenyi Gyógyfürdőbe szóló belépővel ajándékozza meg a kerület idős lakóit.

A belépőt a Terézvárosban állandó lakosként élő 62 év felettiek kaphatják meg.

A jegyeket a Szolidaritási Központban (Szófia u. 7.) lehet átvenni nyitvatartási időben:

hétfő 13:00 – 18:00 | kedd 9:00 – 14:00 | csütörtök 9:00 – 14:00

Az átvételhez csak a lakcímkártya bemutatására van szükség.

További információ: Varga Lászlóné: +36 1 342 0904 (szerdán és pénteken hívható)

Várjuk Önöket szeretettel!



Terézváros



Ha ők ezt a klubban...

Mindenki szeretne sokáig élni, de senki sem akar megöregedni – foglalmazták meg a nagy alapigazságot a terézvárosi idősök klubjában a kemény mának számító 70+-osok. Az időskort csak megélni, de túlélni nem lehet – hangzott az újabb, Coelho-t megsejyenyítő bölcs megállapítás, amikor a hatfős asztaltársaság tagjait helyzetükről, közérzetükről kérdeztük.



gyon jó, mindennel meg vagyunk elégedve” kijelentése erősen hasonlít a Ferenc József-nek tulajdonított híres mondáshoz. Kisvártatva, komolyra fordítva a szót, hozzáteszi: „Ha az igazságra kíváncsi, akkor több figyelemre, több olyan jelzésre vágyunk, hogy fontosak vagyunk, számít a véleményünk, a legszűkebb környezetünkön kívül is érdekel bárkit, mit gondolunk”.

„Lényegében nincs okunk panaszra, nagyjából megvan mindenünk” – mondja József. Szerinte ahhoz, hogy valaki komolyan megfogalmazza, hogyan és mivel lehetne az idősök életét jobbá, tartalmasabbá tenni, szakértelem kell, nem csak valamiféle ötletszerű okoskodás. De kétségtelenül jó lenne, ha nem kellene azt érezniük, hogy a játéktéren kívül rekedtek.

Nincs helyzet

Amikor rákérdezek, úgy érzik-e, hogy a fiatalok nem hallgatják meg őket, egymás szavába vágva magyarázzák, hogy a családjukba, ismeretségi körükbe tartozó fiatalokon kívül nemigen beszélgetnek az ifjabb korosztállyal.

„Akiikkel tartom a kapcsolatot a családban, rokonságban, ismeretségi körben, azok meghallgatnak, velük nagyon jól kijövök. De nem találkozom fiatalokkal olyan helyzetekben, amelyekben beszélgetni lehetne. Nem állíthatok le senkit az Andrassy úton azzal, hogy te fiatal, hallgass már meg engem! Sajnos olyan, mintha egymástól elzárt, külön-külön világban élnénk – mondja Ilona. – A házban, ahol lakom, nem ismerek senkit. Bezárkóznak ők is, én is. Köszönnek, ha összefutunk a lépcsőházban, a folyosón, és ennyi. Nem úgy van, ahogyan régen, hogy a szomszédok összefártak, ismerték egymás családját, gyerekét. Tudták, ki mivel foglalkozik, milyen gondja, baja vagy öröme van. Ma már a közvetlenül mellette lakó nevét sem tudja az ember.” Gabi néni kilóg a társaságból, mint kiderül, ő jó kapcsolatban van a lakótársaival. Beszélget a szomszédokkal, szívesen segít mindenkinek, meglocsolja a kertet, a növényeiket.

Tibor szerint ez az elidegenedés arra is visszavezethető, hogy régen nem cserélgettek olyan sűrűn a lakhelyüket az emberek. Sokan leélték az életüket egy helyen. Akik fiatalon kerültek be egy házba, együtt öregedtek meg, a szemük láttára nőttek fel az emeleteken a gyerekek. József úgy véli, az is sokat

Talán nem is különbözhetnének jobban egymástól, sem életkoruk, sem korábbi foglalkozásuk nem köti őket össze. Életvitelükben már több a közös vonás: mindannyian egyedül élnek, így hát társaságot, kellemes és kiszámítható időtöltést keresve fedezték fel maguknak a Tegosz idősök klubját.

Elmondásuk szerint szinte észre sem vették, hogyan lett életük egyik legmeghatározóbb helyszíne a klub – ha lenne névsorolvasás, sosem hiányoznának róla. A 93. évében járó Gabi néni társai a rangidősnek kijáró tiszteleten túl érzékelhető rajongással veszik körül. Őt a „korsorban” a 80 esztendő György és a 77 éves Ilona követi. A 70 éves L. Józsefet, akit a névazonosság miatt csak Jócónak szólítanak, a 72 éves József és a vele egykorú Tibor is következetesen ifizi.

Viccelődés a társas felett

„Tölünk akarja megtudni, mit szeretnének másként az öregek? Ahhoz velük kellene beszélgetni” – igyekeznek válasz helyett

első nekifutásra elviccelni az idősök helyzetét, megbecsültségét firtató, látszólag egyszerű, bár a válaszlehetőségeket tekintve valójában meglehetősen összetett kérdést. A beszélgetés közben egy percre sem szakítják félbe a Rummikub nevű, a rablórömihez hasonló társasjátékot. Figyelve őket, óhatatlanul is az jut az ember eszébe, hogy egy bizonyos kor fölött jó néhány dolog tiltólistára kerül. Például a koffeinmentes kávé pótolja a csészében gőzölgő fekete nedű illúzióját, a cukor helyett pedig mindenféle mesterséges és növényi alapú édesítőszer kerül elő. Lehet, hogy valamilyen rejtélyes okból a kártya is a veszélyes kategóriába tartozik? Vagy csak haladnak a korrallal, és a kártyalapok helyett ezért játsszák műanyag lapkákkal a játékot?

Némi szünet után L. Józseftől érkezik a második nehezen komolyan vehető, ám kétségkívül valós vágyat megfogalmazó válasz az öregséggel kapcsolatban: „Leginkább viszfiaatalodnánk, ha tudnánk a receptet, hogyan kell csinálni”. Majd György veszi át a szót, a „minden nagyon szép, minden na-

ront a helyzeten, hogy majdnem mindenki autóval jár, így az elő sem fordulhat, hogy az ember azzal, akivel egyszerre lép ki a kapun, egy darabon együtt bandukol. Nincs rá mód, hogy útközben váltsanak néhány szót.

Elfoglalt gyerekek

„A fiatalokkal a kapcsolatunk stabil, mint a svájci frank” – dobja be L. József. Megjegyzésére kacagás tör ki az asztal körül. Az általános segítőkészséget érzékeltetendő elmeséli, a boltban, ha vesz egy újságot, és az előtte telerakott kocsival állókat megkéri, engedjék előre, lévén ő csak azt az egy tételt szeretné kifizetni, rendszerint válaszra sem méltatják, vagy a saját bevásárlókocsijukra mutatva közlik vele, hogy ők pedig csak azt.

György a történetet hallva annyit mond, ő is volt fiatal, de akkoriban valahogy több tiszteletet éreztek az idősek iránt. Szavait egyetértő hümmögéssel fogadják a többiek. József még hozzáteszi: édesanyja jól megruházta volna, ha az öregekkel pimaszkodik. Tibor pedig megjegyzi: persze nemzedéki ellentétek mindig is voltak, de az nem baj, pontosabban most nem ez a baj. Tudomásul kell venni, felgyorsult minden, ez egy másik világ. Amikor Gabi néni született, nemhogy számítógép, televízió sem volt. Még húsz éve is leültek egymással szemben, úgy beszélgettek az emberek. Most erre már nincs szükség. Vagy az igény hiányzik. Mindenkinek a zsebében ott van az okostelefon, az interneten csevegnek.

Egyszer csak elhangzik a mindennapjainkat jellemző bűvös szó, a rohanás. Előkerül az idősek legnagyobb és legáltalánosabb problémája: az elfoglalt, sokat dolgozó gyerekek, akik soha nem érnek rá, pláne ha messze, esetleg másik országban is élnek. Tibor szerint ez nem új keletű dolog, régen, amikor a fiatalok vidékről a városba költöztek, éppúgy hátrahagyták a szüleiket. „Ha meggondoljuk, időben semmivel nem nagyobb kunszt Londonból Budapestre utazni, mint anno Pestről mondjuk, Nyíregyházára. Mi sem értünk rá mindig az öregekkel bíbelődni” – jegyzi meg.

Ilona ellenpéldaként arról beszél, őt naponta felhívják a gyerekek, és mindenben számíthat rájuk. L. József szerint példájával tanít az ember. Mint mondja: az ő gyerekei azt látták, hogy hetente két-három alkalommal felment a szüleikhez. A gondoskodás lelki alkat kérdése. Ha tehernek veszi az ember, akkor a törődés az idős szülőkkel nehézség, ha nem, akkor pedig önként vállalt természetes kötelesség. Úgy gondolja, nincs



annál rosszabb, mint amikor valakit élete végéig gyötör a lelkiismeret-furdalás az elmulasztott dolgokért.

Tanulságos Covid-nyugdíj

A lelki dolgok után az anyagiakra terelődik a szó. A kérdésre, hogy elégedettek-e a nyugdíjukkal, elsőre hangos hahota a válasz. György elmondja, negyvennégy évet dolgozott, miniszteri kintüntetése is volt, 24 ezer forinttal ment nyugdíjba, ez az összeg most 85 ezret ér. József nem hagyja ki a zic-

tuk, mi lesz, ha megöregszünk?” „És ki akarta tudni?! Nyilván azt hittük, amit a mostani fiatalok, hogy velünk ez sosem történik meg. Negyven körül majd megáll az óra mutatója” – mondja Tibor. Ilona arról beszél, ő bizony várta azt az időt, amikor sok dologra, olvasásra, zenehallgatásra lesz ideje. „Régebben rengeteget kirándultunk a barátnőimmel, de ma már egyre kevésbé futja az erőnkéből. Színházba is nagyon szerettünk eljární, erre viszont a nyugdíjból nemigen áldozhatunk.”

György szerint az időskor első próbatétele az, amikor az ember elmegy nyugdíjba, és felborul a megszokott napirendje, az egész élete. Eltűnnek mellőle azok az emberek, akikkel több időt töltött, mint a családjával.

„Tavasszal, amikor kitört a koronavírus-járvány, a fiatalok is megtapasztalhatták, milyen érzés, hogy nem kell reggel felkelni, munkába rohanni, egész nap dolgozni és este hazamenni. Hallgattam a rádióban, hogy egy hétig élvezték az otthonlétet, majd nekiláttak nagytakarítani, csinosították a kertet, a lakásukat. Miután ezzel is végeztek, sokan depresszióba zuhantak, mivel sehova nem lehetett szórakozni menni vagy egy jót kirándulni, beülni valahova a haverokkal sörözni. Amikor a sorozatok nézése is uncsi lett, már nem tudtak magukkal mit kezdeni. Sokan egy idő után fel sem öltöztek, egész nap pizsamában flangáltak. Nagyjából ezeken a stádiumokon esnek át az idősek is, amikor tanárból, festőből, könyvelőből nyugdíjasok lesznek” – tette hozzá.

L. József a beszélgetés végén visszadobja a kérdést: mit nevezünk öregnek? Ha valaki 80 évesen olyan jól tartja magát, mint György, akkor a naptár szerint hiába idősebb 30 évvel egy ötvenesnél, aki menni is alig bír, fiatalabbnak számít. Minden azon múlik, hogyan áll az illető az élethez. Ha az ember kiesik egy csoportból, be kell illeszkednie egy másik közösségbe. Az pedig attól lesz közösség, hogy figyelünk egymásra.

DOBI ÁGNES



cert: „De akkor, amikor nyugdíjas lettél, még pengő volt, nem forint”. Gabi néni is megszólal. „Én 4440 forinttal mentem nyugdíjba, és mindenki irigyelt azért, hogy milyen sok pénzt kapok.” Az asztaltársaság csipkelődve találgatja, mindez hány éve is lehetett. L. József szerint 37, druszája 48 évvel ezelőtre datálja, végül megegyeznek, hogy ez csak is a mohácsi vész idején történhetett.

Szóba kerül az is, így képzeltek-e el az időskort. György azonnal rávágja: „Mit tud-

Karrier baráti társaságban

Két munka között, átmenetileg ragadtak seprűt annak idején, hogy eltartsák a családjukat, ma már többtucatnyi köztisztasági dolgozó munkáját irányítják. Lakatos János és Rézműves Péter elmúlt 10-15 éve tanítanivaló karriertörténet, hiszen azt bizonyítja, hogy baráti és inspiráló közegben a szorgalom utat tör magának.

Ha csak Jánost vagy csak Pétert ismernénk, nem tudnánk a másikuk létezéséről. Azt gondolhatnánk, egyszeri, ritkaságszámba menő sztori az övék. Átlagosnak vagy tipikusnak persze egyikük pályafutása sem mondható, és sikereiket leginkább saját szorgalmunknak köszönhetik, de meghatározó az a közeg, amelyben azzá válhattak, amivé: megbecsült vezetőkké.

Messziről jöttek – legalábbis élethelyzet szempontjából –, de régóta itt vannak, és úgy tűnik, még sokáig maradnak a Terézvárosi Foglalkoztatást Elősegítő Nonprofit Kft.-ben, amelynek munkatársai az év minden napján azért dolgoznak, hogy a városrész tisztább, élhetőbb legyen.

„Janikám, segíts már!”

Lakatos Jánosnál kevés „terézvárosibb” ember él. Sokan heccelik azzal, hogy szédülhet, ha elhagyja a kerületet. „Őszintén szólva, ez így is van. Bárhova máshova megyek, kényelmetlenül érzem magam, mert nem ismerem az embereket – vallja be János félig viccesen. – Nyáron egészen az önkormányzat síófoki üdülőjéig jutottam, nagyon furá volt az utcán, hogy senki sem köszön...”

János Terézvárosban nőtt fel, itt járt óvodába, iskolába, ahogy a lányai is – mind a négy. Szülei, testvérei is kerületiek. Körülbelül ötszáz lépést tesz meg, ha a legkisebb gyereket iskolába viszi, százat, ha egyenesen dolgozni megy – ha mindez fél órába is beletelik, annak csak az az oka, hogy lépten-nyomon leszólják. „Janikám, segíts már!” – hangzik a leggyakrabban. És ő segít, ha valaki épp lakást vagy munkát keres a környéken (hiszen ő maga a helyi infoközpont), ha szorult helyzetbe kerül vagy zavarja a boltja elé pakolt szemét. Leggyakrabban köztisztasági ügyekben szólítják meg/le, bevallása szerint a fél kerület tudja a telefonszámát, és tárcsázza is, ha illegálisan letett hulladékot vagy koszos utcasarkot lát. Ez a férfit csöppet sem zavarja, máris intézkedik. „Nemrég egy csellista hölgy hívott a Hajós utcából, hogy

van egy kényes utcarész náluk, segítsék abban, hogy ki legyen takarítva. Küldtem oda kocsit. Aztán megint hívott, megint küldtem. Azóta már a napi rutin részeként oda is megyünk. Felajánlotta, hogy hálából cselőzik nekem.”

Nem csoda, hogy János minden helyet és helyit ismer a környéken: 15 éve hetente legalább öt alkalommal járja végig Terézváros utcáit. Az első „túrára” 2005-ben, szinte véletlenül „esett be”: két meló között volt, várta, hogy visszaszóljanak neki egy helyről, édesapja tanácsára jelentkezett közmunkára a helyi köztisztasági céghez, hogy ne teljenek tétlenül a napjai, no és némi pénzt is keressen.

János szakmáját tekintve szobafestő-mázoló, de a válság idején otthagyta az akkor vegetáló építőipart, és egy ötcillagos budapesti szálloda londínere lett. „Jól kerestem, izgalmas munka volt, túl izgalmas – idézi fel. – Nem csalódos embernek való.”

Egy biztos állomás

Egy ideig biztonsági őrként dolgozott, és folyt volna tovább az élete a pár havonta, évente változó munkahelyeken, ám az átmenetinek szánt köztisztasági munka nem várt kihívásokat tartogatott a számára. „Ez a cég – ahogy a nevében is benne van – egy állomás, egy segítség annak, aki dolgozni akar. Innen tovább lehet menni, nincs ezzel semmi gond. Én is így terveztem annak idején.

Seprűsként kezdtem, aztán nagyon hamar kiderült, hogy nemcsak van jogsim, de jól is vezetek, így átkerültem gépre. Bármikor ugrasztható voltam, és vagyok a mai napig – így volt ez a Teréz körúti robbantás éjszakáján is, ahol hajnalig takarítottunk –, mert soha nem iszom alkoholt és mindig szívesen jövök. Rájöttek, hogy számíthatnak rám, és egy jó cégnél ez nagy dolgozói érték – meg is hálálták: emelkedett a bérem, új kihívásokat kaptam. Sofőrként már két emberért és egy többmilliós gépért voltam felelős. Egy idő után én vittem az új sofőröket próbaútra.”

Peregtek az évek, és János egy ponton úgy érezte, hogy „leragadt”, nem tud fejlődni, előrébb jutni a cégnél. Ahogy mondani szokás, kapott egy jó ajánlatot máshonnan.



A cég azonban nem engedte, szükség volt egy ilyen jó munkaerőre. Emeltek a bérén, állandó státuszt és egy új feladatot kaptott: a „büntisek” ellenőrzését hétfévente. Ekkor dolgoznak ugyanis azok, akik számára a bíróság közhasznú munkát határoz meg büntetésként. Nem a legmotiváltabb társaság, János mégis megtalálta velük a közös hangot.

Több ezer kilométer Terézvárosban

„Talán a karakán kiállításom miatt, jobban elfogadták tőlem, amit mondok” – mondja János, hozzátéve, hogy ezzel a csapattal, ahogy az állandó munkatársakkal is, mind a mai napig, minden egyes műszakban gyalog járja végig a körzetet. „A teherautóból nem látni, hogy hova kell még embert átvezényelni, hogy milyen problémák adódnak az egyes utcákban. Mivel magam is seprűztem annak idején, pontosan tudom, hogy melyik szakasz hány embert és mennyi időt igényel – ezért tudom jól irányítani a folyamatot.” Elhivatottságát jól mutatja, hogy a telefonján a legtöbb kép a kollégáiról készült munka közben, és hogy még az e-mail-címe is a tiszta szót és a kerület számát ötvözi.

Az elmúlt tíz évben már nemcsak a büntisek irányítója, hanem – a szerdai és csütörtöki pihenőnapja kivételével – az állandó brigád is. Több ezer kilométer lehet a lábában a fiatal kora ellenére a cégben rangidőssé lett férfinak, aki nemcsak a munkaidejét, de a pihenőidejének egy részét is a munkatársaival tölti. „Bejövök bármikor, ha hívnak, ha kellek, otthon az öt nőnek csak láb alatt vagyok” – mondja nevetve.

„Itt olyan társaság, légkör van, ami leírhatatlan. Ez egy család. Mindenféle ember dolgozik a kft.-ben, mégis hatalmas az összhang, a csapatszellem. Itt nagyon sok szerelem, barátság szövődött, jó ide bejönni. És fontos az is, hogy megbecsülnek minket, a munkánkat. És ez nemcsak azt jelenti (bár szintén lényeges), hogy igényes munkaruhánk van, hogy karácsonykor fejedelmi lakomát csaphatunk, hogy figyelnek arra, hogy télen melegedni, nyáron hűsölni tudjunk, hanem azt, hogy jó itt lenni.”

Jövő kellett a családnak

Rézműves Péter is ezt, a cégnél lévő jó hangulatot és a barátá lett munkatársakat emeli ki elsőként, amikor azt kérdezzük, mi tartotta itt az elmúlt tíz évben. No meg a biztos



Rézműves Péter és Lakatos János

megélhetést és a megbecsültséget, amelyben korábban nem volt része. Péter bár Budapesten született, Szabolcsban nőtt fel, ott ismerte meg a párját is, akivel három gyermeket neveltek fel – ma már mindegyikük érettségizett, nyelvet beszél, jól boldogul. Küzdelmes volt azonban eljutni idáig. „Azért is volt fontos, hogy a gyerekeim tanuljanak, mert én annak idején otthagytam a kőművesiskolát, és nagyon rosszul tettem. Szakképzetlen emberként, ráadásul Szabolcsban nem várt rám nagy jövő – kezd bele a történetébe Péter. – Csak a mezőgazdaságban lehetett dolgozni, alkalmi munkák adódtak, mint például a dohánytörés. Gyilkos egy meló. Nekem nagyon szép feleségem van. Nem akartam, hogy beleöregedjen, tönkremenjen a napszámba. Ezért feljöttem Pestre, építőipari munkákat vállaltam, havonta egyszer-kétszer tudtam csak hazamenni. Bár így már volt miből élnünk, hiányoztak nekem. Kaptam egy nagyobb burkolási megbízást, a kapott pénzből kivettem egy lakást és felköltöztettem a családot. Azóta is itt élünk Terézvárosban.”

Ahogy egykor Jani, úgy Péter is a szülei javaslatára jelentkezett a köztisztasági kft.-be, amikor csökkent az építőipari megbízások száma. „2010. március 24-én álltam munkába – idézi fel Péter. – Seprűsként kezdtem, és nem sokkal később, amikor kiderült, hogy van jogsim és szívesen bejövök hétfégen is a büntiseket irányítani, János meg volt elégedve velem a próbakörön, és teherautóra tettek. Szeretek vezetni és a kihívásokat is, meg akartam méretettni, oda mentem hát a művezetőhöz, és azt mond-

tam neki: Sanyi, a jogosítványom nem csak hétfégre szól, hadd legyenek rendes sofőr. Pont volt üresedés...”

Miután Jánost kiemelték irányítónak, szükség volt valakire, aki a szabadnapjaiban vezeti a műszakot. Így Péter még feljebb lépett a ranglétrán. Közben kiderült, hogy jó érzéke van a szereléshez, a mai napig ő végzi a kisebb javításokat a gépeken, hogy „nehogy már minden apróságért a szervizbe kelljen küldeni őket”. Péter azt mondja, a kft.-t a második otthonának érzi, ezért is tesz szívesen azért, hogy megóvja értékeit és hasznosan töltsön minden percet, amikor szolgálatban van.

Szabadidejében leginkább horgászni szeret – mindig újabb és újabb tavakat fedez föl. Mivel rajta kívül senki sem eszik halat a családjában, általában visszadobja a zsákmányt. A kérdésre, hogy ilyenkor mit kíván, azt válaszolja: „az aranyhalat még nem fogtam ki, de ha megtörténne, csak annyit kérnék tőle: minden maradjon pont így”.

KERTÉSZ ANNA

A Terézvárosi Foglalkoztatást Elősegítő Nonprofit Kft. (1064 Budapest, Rózsa u. 81–83.) az alábbi munkakörökbe folyamatosan keres munkavállalókat: utcaseprő, járdamosó, kisgépkészítő. Napi bérezésre is lehetőség van a cégnél.

Jelentkezés: Róna Attiláné HR-vezető, +36 70 400 60 83.

Visszanyeri szépségét a leégett palota

Néhány hét, és elbontják az állványokat az Andrássy út 83–85. alatti egykori MÁV-palota előtt. Szébb lett, mint új korában, szoktuk mondani, ha egy-egy átalakítás, felújítás maradéktalanul elnyeri a tetszésünket, ám a Kodály körönd híres házának esetén a legnagyobb dicséret inkább úgy hangzana: szakasztott mása az eredetinek.



FOTÓ: DIMÉNY ANDRÁS/KÉPSZERKEZTŐSÉG

Az Andrássy út 83–85.-ben nagy a sürgés-forgás. Ottjártunkkor kívül-belül minden szinten lázas tempóban folyt a munka. Simonfai Csaba, a kivitelező cég, a Dakota Kft. projektmenedzsere, aki csak tótumfaktumnak nevezi magát, elmondta, hogy naponta 50 és 120 fő közötti csapattal dolgoznak. Az utcai fronttal néhány héten belül elkészülnek, szerinte jövő tavasszal belül is „elkathatathatják a célfotót”.

A 2019-ben megkezdett építkezés Matus István, Terézváros főépítésze szerint is jól halad. „A kivitelező jó minőségű munkát végez – magyarázza –, de az örökségvédelem is folyamatos terv- és kivitelezéskövetéssel ellenőrzi a legapróbb részleteket. Új ablakok beépítése előtt például megnézi a mintaablakot, amit csakis a jóváhagyását követően lehet a helyére illeszteni, illetve figyelemmel kísérte többek között az épület színezését, hogy az az eredetivel teljesen azonos legyen” – mondja Matus István.

Nemcsak az örökségvédelem várja el, Simonfai Csaba számára is nagyon fontos, hogy a ház minden az eredeti pompájá-

ban tündököljön: „A díszítőelemek egyes részeit – mutat a párkányra – úgy mentettük meg, hogy olyan vasalást készítettünk, mint a kalocsai hímzés”.

Azt mondja, a lakókkal jól kijönnek, de olykor akad némi vita. Egyre többen költöznek vissza a házba, sokan nekiláttak a lakásuk felújításához is. Bár a kivitelező cég nagyon figyel rá, hogy senkinek ne okozzanak kárt, kellemetlenséget, mindent sajnós lehetetlen kivédeni. Ahogyan Simonfai Csaba tréfásan megjegyezte, időben szólt mindenkinek, hogy a Rembrandtokat és a Van Goghokat vegyék le a falról, és amíg az építkezés tart, helyezték biztonságba.

A tűz, és ami utána jött

Az erősen leromlott állagú palota kálváriája az ezredforduló körül kezdődött, a sorsa azonban azon a hat esztendővel ezelőtti (2014. július 15-i) délutánon pecsételődött meg évekre, amikor az épület teteje egy nem kellő gondossággal végzett javítási munka során kigyulladt. A kiszáradt, több mint

százéves faszervezeten a tűz gyorsan terjedt, mire a tűzoltók a helyszínre értek, már az egész, közel 2300 négyzetméteres tető és az épület harmadik emelete is lángolt. A tűz nagyságát jól érzékelteti, hogy még az Országos Meteorológiai Intézet radarképein is látszott – a lángok megfékezésén 107 tűzoltó dolgozott, az utómunkálatok másnap is tartottak. A házban tartózkodó harminc embert még időben sikerült épségben kimenekíteni, ők több száz másik emberrel együtt a túloldali járdáról nézték végig, hogyan semmisül meg az otthonuk.

Az önkormányzat azonnal gondoskodott a lakásukat elhagyni kényszerülők elszállásolásáról. Pár napon belül 41 család számára összesen 3,15 millió forintnyi gyorssegélyt folyósított, majd 261 millióért elvégeztette a veszélyelhárítási munkákat. A 92 albetétből álló, életveszélyessé nyilvánított társasház lakóit az önkormányzat a későbbiekben sem hagyta magára – 2015. szeptember 30-ig összesen 44 millió forintot fordított lakhatásuk megoldására.

A kétségbeesett tulajdonosok kezdetben abban reménykedtek, hogy a keletkezett kárt a társasház biztosítása téríti, és a kapott pénzből rendbe tudják hozni az épületet, a tetőn végzett munkát azonban nem javítási, hanem építési munkának minősítette a biztosító, amire a szerződés egy záradéka szerint nem terjedt ki a biztosításuk.

Megmentőre várva

Pert indítottak, amihez akkor még tulajdonosként az önkormányzat is csatlakozott. Dr. Répási Erik, a terézvárosi önkormányzat jogi képviselőjének tájékoztatása szerint az eljárás mind a mai napig tart. Mivel jóslatokba bocsátkozni nem ügyvédi tevékenység, nem vállalkozott rá, hogy megtippelje, mikorra várható, hogy legalább első fokon ítélet születessen.

A biztosítási anomália után a társasház számára egyetlen út maradt, ha a tetőtér beépíthetőségéért cserébe találunk olyan befektetőt, aki megépíti a tetőt és lakhatóvá teszi az épületet. Hamar kiderült azonban, hogy nincs az a befektető, aki ezekkel a feltételekkel ki tudná gazdálkodni a helyreállítás költségeit, ezért az önkormányzat úgy



Matus István, a terület főépítésze

döntött, pályázat útján értékesíti a tulajdonrészét, növelve a társasház esélyét arra, hogy beruházót találjanak.

A lakók imája meghallgatásra talált: egyszer csak feltűnt a színen a Körönd Konceptió Kft., amely egyedüli pályázóként 2017 őszén 273 millió forintért megvásárolta az önkormányzat 9 albetétjét, később pedig megvett további 21 lakást. A befektető vállalta, hogy kívül-belül helyreállítja a műemlék házat.

A PhoenArchitekt Kft. és a Nedár Ferenc által jegyzett tervek többhetes kutatómunka után születtek meg. Munkájukat nem könnyítette meg, hogy az épületet megálmodó Kauser József tervei – vélhetően még a 90-es évek vége felé – szórén-szálán eltűntek. Szerencsére sok korabeli fotót találtak, így azok alapján igyekeztek feltárni az eredeti épület legapróbb részleteit is.

Kísért a múlt

A háromemeletes, négy bejárattal épült ház 1883-ban készült el, és a korabeli lakcímgjegyzék alapján főként vasúti tisztviselők, mérnökök és hivatalnokok költöztek ide. Ami a lakókat illeti, a sok vasutas mellett szép számmal előfordultak a házban civilek is. 1929-ben például ez volt a lakcíme az Operaház első prímabalerinájának, bizonyos Ptaszynsky Peppinek, a harmadik emeleten lakott Bayer Antal gyógyszerész, 1947-ben pedig Major Tamás költözött a falai közé.

Bár építészetileg is méltatták a korabeli lakók, az épület leginkább krimibe illő történeteivel került az újságok címlapjára. 1885 márciusában például Balla Mária, 16 éves kunfélegyházi cseléd vetette le magát a palota harmadik emeletéről, 1893 novemberében pedig Horváth Lajos szintén itt történt öngyilkossága borzolta a kedélyeket. Ahogyan a Pesti Napló korabeli száma beszámolt róla, „Horváth, a Magyar Államvasutak jobbparti vonalainak üzletvezető-igazgatója zsebkészével szíven szúrta magát, s amire öngyilkos-

ságát észrevették, kiszenvetett”. 1907-ben a Népszava hasábjain az itt lakó Jaulusz István hírlapíró kelt ki magából a „bitang stájeroló háziúr”, azaz a MÁV ellen, mert az jelentősen felemelte a házban a lakbérek; 1929 augusztusában pedig a ház történetének első tüze miatt okozott kellemetlen szennécsillag az Andrassy úton. A tűz a Szív utca sarkán lévő tetőtérben keletkezett – valószínű, hogy a tetőn dolgozó bádogsmesterek figyelmetlensége okozta a bajt. Mire a tűzoltók kiértek, egy a házban lakó önkéntes tűzoltó, bizonyos Immerglück Károly élete kockáztatásával elzárta a tűzfészkét: bezárta a padlás vasajtóit, sőt a szikrák özönében el is szigetelte a tűzfészeketől hat méterre lévő tűzfalakat. Azt mondják, 2014-ben, a második tüzesetnél, pont a tűzfal hiánya miatt keletkezett sokkal nagyobb kár. Az akkori felújítási tervek szerint ugyanis száz négyzetméter feletti luxuslakásokat alakított-

tak volna ki eladásra, illetve bérbeadásra az épületben – a harmadik emeleti, önkormányzati lakások bérlőinek állítólag külön építettek volna egy házat a Rózsa utcában. El is kezdték a munkákat, kibontották az összes tűzfalat, illetve a földem elbontásával összenyitották a harmadik emeletet a padlásal, így a 2300 négyzetméteres tetőtér egyetlen légteret alkotott. A lángok szabadon terjedhettek a harmadik emelettel egy légterben lévő tetőtérrel, semmi sem volt, ami megállította őket.

Akik maradtak

A házban már csak tízen laknak azok közül, akik a 2014-es tűz előtt ott éltek. Az építkezés miatt egyetlen zokszavuk sincs, sőt! Az egyik tulajdonos elmondta, tudomásul vették, hogy felvonulási területen élnek. Hiába takarítanak, takargatnak mindent a kivitelező cég dolgozói, egy építkezés hulladékkal jár. „Szinte az utolsó pillanatban érkezett Mamedov Nizami a társaival, hogy befektetői tudásukkal megmentse ezt a kivételesen gyönyörű palotát. Sok-sok befektetővel tárgyalt a projektbizottságunk, de végül mindenki megfutamodott a feladat elől. Minden tulajdonos nagyon hálás mindazért, amit tesznek értünk és a házért.” Bár az épületben 44 luxuslakás is épül, a lakó szerint látszik, hogy a befektetőt elsősorban nem a profitszerzés hajtja. „Sokkal inkább az motiválja – folytatja –, hogy bele szeretett a romjaiban is szép épületbe, és szívügyének tartja, hogy az visszanyerje eredeti szépségét. Köszönet illeti ezért!”

Ahogy Nader Ferencről, a felújítás felelős tervezőjéről megtudtuk, eredetileg ez év végére ütemezték az építkezés befejezését. „Én azt tartottam a legfontosabbnak, hogy az épület külseje, a tető legyen minél előbb készen. Tiszteljük meg a várost, hogy a lehető legrövidebb időn belül visszaadjuk az egyik legszebb útvonalunk meghatározó épületének eredeti szépségét” – mondta a tervező.

DOBI ÁGNES – CSEJTEI ORSOLYA

Kölcsöntető visszajár?

Bár semmilyen jogszabály nem kötelezte rá, a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ a világörökségi keret terhére 2015 februárjára egy speciális állványszerkezetre erősített trapézlemezfedést készíttetett, hogy megakadályozza a palota további pusztulását. A százmillió forintos összköltségű, esernyő néven futott projekt érdekessége, hogy a védőszerkezet mindvégig a Forster Központ tulajdonában maradt, a társasház azt a végleges tető megépítéséig, de a szerződés szerint legfeljebb három évre kapta kölcsönbe. Csakhogy 2017. január elsejével megszűnt a Forster Központ, így amikor a védőtetőt tavaly a kivitelező elbontotta, nem tudták kinek visszaszolgáltatni. Nyomozásba kezdtek, de mivel nem sikerült kideríteni, ki a jogutód, az ideiglenes ernyőtetőt elszállították – azóta is az egyik telephelyükön tárolják.



Turistaként Terézvárosban

Hol állt egykor Drakula illegálisan felállított szobra? Mit keresett a Hősök terén a Széchenyi-hegyi kilátó? Milyen gyár működött a mai Liszt Ferenc tér helyén? Mindezekre választ kaphatunk, ha az ingyenes Sétálj velünk! alkalmazás segítségével kellemes városnéző túrát teszünk az Andrássy út környékén.

Az elmúlt pár évben egyre népszerűbbek lettek a vezetett séták, amelyek kifeje-

zetten a városlakók („helyben turisták”) számára jöttek létre. Megismerkedhetünk Budapest muszlim vagy zsidó „arcával”, követhetünk gasztronómiai vagy irodalmi tematikát, eredhetünk a száz évvel korábban élt pesti bohémek vagy a pártállam kádereinek nyomába, de a különböző építészeti stílusok azonosítására is szerveződnek séták. Most nyolc különböző városrész megismerésére nyílik szórakoztató, ingyenes és

Covid-biztos lehetőség a főváros jóvoltából. A budapesti lokálpatriotizmus erősítésére, a város szerethető arcának bemutatására létrejött Énbudapestem oldal elindította a Sétálj velünk! projektet, amely telefonnal is elérhető városi sétákat kínál, egyelőre nyolc útvonalon.

Terézvároson keresztül a Liszt Ferenc térről induló és a Vajdahunyad váránál véget érő körülbélül másfél órás, 2 és fél kilométeres „túra” vezet át, amely „megáll” a Hunyadi téren, a Löwölde téren, az Andrássy úti palotáknál, a Benczúr utcában és a Hősök terén is.

Minden helyszínen újabb adalékokat tudhatunk meg a városrész elmúlt 150 évről, például arról, hogyan befolyásolta az Opera építése a Hunyadi tér életét, milyennek kell elképzelni a névadó egykori Löwöldét vagy hogy hol állt az ország legmélyebb artézi kútja.

Ha végigjártuk az Andrássy út környékét, akkor jöhet a zuglói, valamelyik belvárosi, a várnegyedi vagy a Gellért-hegyi séta – a magunk tempójában és az általunk választott társaságban!

SETALJVELUNK.HU

K.A.



FOTÓ: PRÁZKY ISTVÁN

Valóságmetszetek

Folytatódik a dokumentumfilmklub az Eötvös10-ben

Valahol Ukrajnában, egy picike falu kulturális házában, bocsánat, a Kultúrházban, hét kendős asszony ücsörög egymás mellett. Mind egyikük előtt egy-egy állványos mikrofon. Kezüik egyformán összekulcsolva az ölükben, összpontosítanak. Aztán a középső hölgy kisé kántálva rákezd: „Üdvözljük innen a magyar népet... jó egészséget kívánunk nekik!” – „Gazdagságot!” – vág közbe az egyik asszony. – „És gazdagságot, és békét a Földön...” – ismétli az első, majd újra közbevág a másik: – „És soha ne legyenek betegek!” Ez már sok a szónoknak, morcosan elhallgat, de annyit még odavet a kettővel odébb ülő kórustársának, hogy „akkor inkább mondd te!” Nem bírja sokáig, visszaveszi a szót: „A magyar népnek adjon az isten egészséget, boldogságot úton-útfélen...” A jelenet egy pár perces kisfilm első néhány kockája, a zene-kutató, Both Miklós ukrainai népzene-gyűjtő körútján készült. Az asszonyok a magyar

népnek üzennek benne, amelyről ekkor még azt sem tudták, merre él. (Később Both Miklós meghívására életükben először elhagyták az otthonukat, és eljöttek a ki tudja hol lévő Magyarországra, az Ördögkatlan Fesztiválra.)

A köszöntő után rázendítenek, és a hét civil kendős asszony hangszerhangja egy lélekszédítő balladában eggyé forrva átsüti a képernyőt, ahogy éneklük: „...sorsot és bánatot összefont a szélbe hajló fűzfalomb”.

Ilyen és ehhez hasonló kisfilmeket mutat be október 12-én, 18 órakor Both Miklós az Eötvös10 dokumentumfilmklubjában. A művész a vetítések között és után a címhez hűen az Ismeretlen Ukrajnáról mesél majd a résztvevőknek. „Bár a járványhelyzet miatt sajnos elég sok programunkat le kellett mondanunk, a filmklubhoz az utolsó utáni pillanatig ragaszkodni fogunk” – mondja Bökönyi Anikó, az Eötvös10 Közösségi és Kulturális Színtér igazgatója, egyelőre garantálva,

hogy az idén 15 éves vetítéssorozat a végső-kig kitart.

A filmklubot annak idején az Írók boltjában indította el Mérei Anna rendező, akitől az idén ősszel Artner Szilvia Sisso újságíró vette át a stafétát. A helyszín a színtér megnyitásával került át az Eötvös utcába – az utóbbi években a hazai dokumentumfilm-gyártás legjavát láthatta és – mostantól Sisso válogatásában – remélhetőleg még jó sokáig láthatja itt a közönség. A sorozat szeptember közepén egy sorskövető dokuval, az Eszter láncával indult, ezt László Barna Csángálóról, a Parkinson-kórral küzdő világhírű erdélyi brácsásról szóló opusa követte. Október 12-én jön az Ismeretlen Ukrajna, majd 26-án egy játékfilmszerű dokumentumdráma, a Szántó Erika rendezte Gaudiopolis, amely az evangélikus lelkész, Sztrehlo Gábor által 1945–1949 között felállított és vezetett Budakeszi úti gyermekotthon, gyermekköztársaság életét mutatja be.

A vetítések után az alkotókkal és/vagy a film szereplőivel egy kötetlen beszélgetés során ismerkedhetnek tovább az érdeklődők – a Gaudiopolis vetítésére a még élő egykori Sztrehlo-gyerekek is meghívást kaptak. CS. O.

Mindig van mit gyűjteni

A koronavírus-járvány ellenére halált és határokat nem ismerő bátorsággal folytatta Both Miklós a néhány éve Ukrajnában elkezdett terepmunkát a nyáron. A kutatóút során készített kisfilmekből október 12-én az Eötvös10 dokumentumfilmklubja mutat be válogatást – a vetítések után a zenész, népzene gyűjtő személyesen mesél az élményeiről, amelyekből nekünk már adott egy kis ízelítőt.



FOTÓ: VOROS SZABOLCS

A Barbaro, illetve a Napra zenekar énekes-gitárosaként ismerhette meg a közönség, ám igazi népszerűséget A Dal című televíziós zenei verseny zsűritagsága hozta el neki. Both Miklós azóta szakított a tévénézéssel és valamelyest a zenélést is parkoló pályára állította. Nemzetközi hírű népzene kutatásba kezdett: az általa létrehozott Polyphony Project mára ötezer ukrán népdalt mentett meg a felejtéstől. Közben Etiópiában járt Kodály nyomában, a járvány kellős közepén újraindította az ukrainai terepmunkát, illetve egy a jövő generációt célzó digitális népzeneoktató programnak (Folk_ME, azaz Folk Music Education) is a finiszebe ért. Ha minden és mindenki úgy akarja, a próbaverzióval a világ legfontosabb világzenei rendezvényén, a Womexen debütálnak október végén. Persze digitálisan.

– Mi a lényege Folk_ME programnak?

– A népzeneoktatás leginkább kétféle módon képzelhető el: vagy tanárhoz jár a gyerek, vagy a könyveket bújva autodidakta módon tanul muzsikálni. A népzeneben ugyanakkor nagyon sok eleme van a játékmódnak, amit egy kotta nem igazán tud kifejezni. Ezért igyekeztünk egy olyan honlapot létrehozni, amelyen rengeteg információ egybeér: meg tudjuk

hallgatni, hogy hogyan játszik egy adott zenekar egy dalt, különválaszthatjuk az egyes hangszerek játékát, lassíthatunk a tempón, megnézhetjük a kottaképet, a dalszövegeket. Egy-egy ilyen felvételt összekapcsoltunk az archívumban lévő régi anyagokkal, így össze lehet hasonlítani, hogy ugyanaz a dallam hogyan szólt X faluban mondjuk a hatvanas években, milyen volt, amikor bekerült a Kodály-gyűjtésbe, illetve miként változott az idővel. Tulajdonképpen ez egy hatalmas információcentrum lesz, komoly digitális innovációval megtámogatva.

– Ez egy kicsit emlékeztet az ukrán dalokat egybegyűjtő Polyphony Projectre, ott is így böngészhetünk éneklő asszonyok, férfiak és kórusok között. Felkerült ötezer dal, gondolom, ennél is többet rögzítettek, nyáron mégis újraindította a terepmunkát. Van még mit kutatni?

– Mindig van mit gyűjteni. Nem is feltétlenül csak a hagyományos, történeti értelemben vett népzene érdekes nekünk, hanem az is, hogy milyen változások mentek végbe benne mondjuk a Szovjetunió alatt, vagy a jelenlegi állapotok milyen hatást gyakorolnak rá. Azt gondolnánk, hogy az anyaország ölelése mindenféle lokális sajátságot maga alá gyűrt,

de valójában annyi történt, hogy sokáig nem volt látható. Megmaradt a zenének ez a korábbi rétege, csak megjelent mellette egy felülről összerakott új kultúra. De a mezőkön és a házaikban az emberek ettől még a szüleitől, nagyszüleitől tanult dalokat énekelték. Aztán persze az sem mindegy, hogy Ukrajnában belül mely területeket járjuk: a fehérorosz határ menti Polisszja vidékén például elképesztő archaikus anyagot lehet találni. Egészen más történet, ha a keleti, iparosodottabb részen vagy az egykori Osztrák–Magyar Monarchia területén jár az ember. A második körben alapvetően Nyugat-Ukrajnába mentünk, 13 új falu anyagát rögzítettük.

– Nem ütköztek falakba a járvány miatt? Nem féltek az emberek?

– Inkább a szervezés során adódtak meglepő nehézségeink, de félelmet nem tapasztaltunk. Maszkot például egyetlen esetben láttunk: miközben a vírusról beszélgettünk, valaki elővette a zsebéből, hogy megmutassa, hogy néz ki. Amúgy érdekes volt látni, hogy ezek az idős emberek hogyan viszonyulnak a járványhoz. Készítettünk ennek kapcsán egy nagyobb interjúsorozatot is: megkérdeztük tőlük, hogy szerintük mi a vírus, hogyan hat rájuk, illetve miként tekintettek a fertőző betegségekre a régi világban, amikor még nem voltak orvosok a falvakban. A válaszok egy részéből egyértelműen a televízió mondatai visszhangoztak, ugyanakkor voltak sokan, akik egészen más dimenzióba helyezték a védekezést. Akadtak olyanok, akik szerint a legbiztosabb megoldás, ha egy varrottast akasztunk éjjel a határ menti keresztre. Tíz napon át ott kell tartani, utána pedig el kell égetni. Ez megvédi a falut meg a családot. Ami ebben igazán meglepő, az az, hogy milyen természetességgel él meg egymás mellett a két nézőpont. Nagyjából minden falunak van saját gyógyítója ma is. Egy-kettőt sikerült is szóra bírni, be is mutattak néhány titkos gyógyítási rítust tűzzel, tojással. Ez azért nagy dolog, mert általában nem akarnak nyilatkozni. Egyrészt nem szeretik a feltűnést, másrészt félnek tőle, hogy elveszítik az erejüket.

– Mi lesz a sorsa ezeknek az anyagoknak?

– Nagy részét feltesszük a polyphony-project.com oldalra. Első körben csak a dalok böngészhetőek, az egyéb kisfilmeket olyan helyeken lehet látni, mint amilyen például az Eötvös10 filmklubja, ahol 6-7 filmetűdőt vetíttek le, és azokról mesélek a közönségnek.

CSEJTEI ORSOLYA

STREAMING

Lájkvadászat felsőfokon

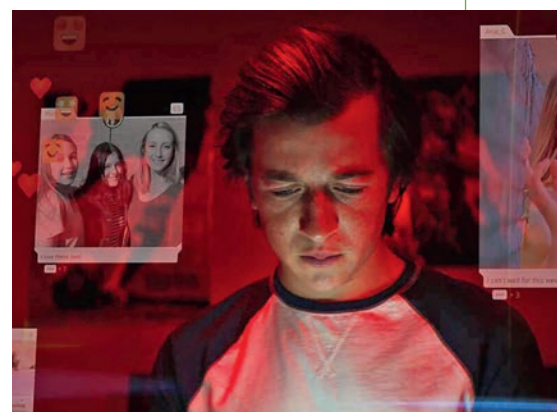
Az utolsó órában vagyunk, hogy megakadályozzuk a világgazdaság és a demokrácia összeomlását, aztán a polgárháborút, a klímakatasztrófát, végül a civilizáció elpusztulását a közösségi oldalakon terjedő álhírek, valamint a gyűlöletkeltés miatt – állítják a Netflix dokumentumfilmjének szereplői, köztük viselkedéskutatók, egykor bennfentes fejlesztők. Nem újdonság, hogy manipulálni próbálnak bennünket, de az év legfontosabb dokujának tartott Társadalmi dilemmából azt is megtudhatjuk, hogyan. A titokzatos algoritmusokat szabályozó mesterséges intelligenciák állítólag már jobban ismernek minket önmagunknál. Ők döntenek el, mikor mit látunk a hírfolyamban, kivel tartjuk a kapcsolatot, és jóformán nincs olyan ember, aki be tudna avatkozni, hogy kikapcsolja az automatizmust (ezzel persze lehet vitázni, mivel az EU vagy az amerikai kongresszus is képes lenne erre). Mi több, már nem a személyes adataink jelentik a terméket, amelyet a hirdetőknak eladnak, hanem a minél hosszabban fenntartott figyelmünk és a viselkedésünkben elérhető legapróbb változás.

Ha azt gondolná a néző, hogy ez is olyan, mint a lóvasút: majd megtanulunk

együtt élni vele, arra az a válasz, hogy soha semmi nem fejlődött még olyan ütemben, mint a számítógépes technológia. Az agyunk, ez az „őskori szoftver” hogyan tudna ezzel lépést tartani? Másrészt az is állítják a szakértők, hogy az embernek olyan nagyon nincs is ellenére ez az egész: szépen megtanulja a gépek által adagolt jutalmazási mechanizmusokat, és lassan, de biztosan függővé válik. A film talán legnagyobb gyengéje, hogy egyetlen felelősre mutogat, miközben sok más folyamat van még a világban, amelyekről emelkedhet az öngyilkosságok vagy a boldogtalan, magányos emberek száma.

Ha megértjük a manipuláció működését, megpróbálhatjuk tudatosan kezelni azt. Nem muszáj azonnal kiirtani a külföldi profiljainkat, elég nem kattintani a nekünk felajánlott hivatkozásokra, esetleg követhetünk olyanokat is, akik nem velünk azonos véleménybuborékban csücsülnek. Azonnal zavarba jön a mesterséges intelligencia, ha nem kiszámíthatóan működünk – ahogy az ember-gép sakkjátszmákban sem mindig a gép nyer. Pánik helyett lehet alternatív keresőket használni vagy letiltani a reklámokat, sütitket.

Noha a dokumentumfilm elsősorban a közösségi média veszélyeire világít rá, mögötte egy sokkal komolyabb ha-



talmi kérdés húzódik, amelyet épp csak odapötytyintenek a film készítői: egy maroknyi fehér férfi a Szilícium-völgyből tartja a markában a fél emberiséget, a saját profitérdekei okán. Erős állítás, de még így is túlzásnak tűnik az összehasonlítás a rabszolga-kereskedelemmel (a dokuban jó sok ilyen kinyilatkoztatás akad), hiszen még lehet szabályozni a közösségi médiát, korlátozni a tech cégek hatalmát, vagy legalábbis visszavenni tőlük a szabad akaratot. Szóval, mielőtt átadnánk a filmnek az Oscart, kezdjünk mi is tájékozódni, kérdéseket feltenni – csak ne a guglinak!

(TÁRSADALMI DILEMMA, NETFLIX)

BÁLINT ORSOLYA

TÉVÉ

Fegyelmezett anarchia

A mi rendszerváltásunkról is készülhetett volna az ÉszT köztvé sorozata, amely a korszak világát mutatja be: az összetört, kisemmizett kisembereket és a vagyonukat ekkor összeharcsoló szerencselovagokat. Filmszerűen forgatva, minimális díszlettel, elegáns, kékesszürke tónusokban, pszichedelikus zenei aláfestéssel, olyan feszes és tömény nyelvezettel, amelyet eddig csak hollywoodi stúdióktól láttunk. Irigylkedve gondolhatunk arra, hogy vajon nálunk miért nem forgatnak hasonló sorozatokat. A technikai háttér és a felkészültség meglenne, de valószínűleg mi még nem tartunk ott a történelemfeldolgozásban, hogy kellő őszinteséggel és elfogultság nélkül tudjuk megmutatni a 90-es éveket.

A sorozatot igaz történet ihlette, Észtország legnagyobb bankjának sikertörténete, amit a kitalált szereplők sorsán keresztül

követhetünk. Látjuk az érme két oldalát, azokat, akik egy kárpótlási jeggyel (náluk kuponnal) egy kiló kolbászt vettek, és azokat is, akik százezrével vásárolták fel a kuponokat, hogy némi pénzügyi manőverezés után eszelősen meggazdagodjanak belőlük. Ez utóbbi világba csöppen bele főhősünk, Toomas, a benzinkutas fiú, akinek zseniális fejszámoló képessége feltűnik a nála tankoló banki cápáknak – így lesz belőle egy csapásra bróker és bulibáró, a Wall Street farkasa ÉszT kiadásában.

Látszólag már a kapitalizmus törvényei alakítják az üzleti életet, ám ott is visszatér az urambátyám világ. Az ÉszT Nemzeti Bank még berendeli a raportra a hitelintézet vezetését, hogy „tessék lassabban fejlődni, mivel ehhez nincs az országnak elég tőkefedezete”. A régi szabályok azonban már nem működnek, az egykori értékrend érvényét veszítette, az emberek egy része vegetál, míg mások a hely-



zetet kihasználva új szabályokat írnak, a saját érdekeik szerint. Csak a focimeccsek utáni ökölcátákban ömlik ki a feszültség, amelyet ez a „fegyelmezett anarchia” okoz. Mindez a nyugati nézőközönségnek a pandémiás helyzet előtt még szürreális, valószínűleg lefordíthatatlan lehetett, most azonban már egyre többen értenék a régiókon kívül is.

(A BANK, DUNA TV, KEDDENKÉNT)

B.O.

KÖNYV

Mit ad nekünk János?

Kéttípusú embernek (legyen az felnőtt vagy gyerek) érdemes a kezébe vennie Szabó Borbála új regényét, a János vitéz-kódot. Annak, aki olvasta, és annak, aki nem a János vitézt. Előbbiek teljesen más színben látják ezután a művet, talán újra kézbe is veszik a nemrég megjelent ifjúsági regény hatására, utóbbiak pedig egészen máshogy állnak majd neki a kötelezőnek, mint a korábbi generációk.

Az biztos, hogy mindenkinek feledhetetlenül vídám órákat szerezhet az elképesztő humorral megírt könyv, amely miközben könnyopotyogatóan vicces, rendkívül okos és érzékeny is. Úgy adja meg szinte észrevétlenül a János vitéz értelmezésének valódi kulcsát, hogy közben egy másik szinten folyik a „kód” utáni szórakoztató nyomozás, amelynek tétje egy kisfiú élete (sőt egy idő után Magyarország jövője).



A Petőfi Sándor Általános Iskola és Óvoda 5. osztályos matematiksenijeinek, a magukat szerényen csak A Négy Einsteinnek szólító kis csapat tagjainak nagy problémái vannak az irodalommal. Legújabb kötelezőjük a János vitéz, amelyből az olvasónaplót is egy saját fejlesztésű generátorral íratják meg: „A mű főhőse Kukoricza Jancsi... az első énekben tüzesen süt le

rá a nyári nap sugára, azután pedig megpillantotta a mű másik főhősét, aki Iluska, aki karcsú termet, gömbölyű keblek és mos.”

Büntetésből Albertnek a könyvtárban el kell olvasnia a verses mesét, amely elnyeli a kisfiút. A gyerek „meghekkeli” a történetet, és nem csak az események alakulnak máshogy (Jancsi inkább a francia királyságot választja Albert javaslatára), maga a mű is egészen más jellegűvé válik. A János vitéz minden példányában megváltozik a szöveg, és mindez teljesen felforgatja az „itt maradtak” életét is – a legkisebb probléma, hogy kormányválságot okoz a bulvár által szétszócsált ügy. Ki gondolta volna, hogy egy egész nemzet sorsa múlhat a János vitéz történetének helyreállításán? Ki gondolta volna, hogy közös tudásunk, mindannyiunk életének ilyen fontos része Petőfi Sándor meséje?

Szabó Borbála letehetetlen regénye jóval többet ad egy kiskamaszoknak írt, a kötelező művet helyzetbe hozó, mindemellett családi szórakozást nyújtó könyvnél (pedig ezért is nagyon hálásak lehetnénk a szerzőnek). Azt segít megértetni, hogy miért olvas(s)unk szépirodalmat, és hogy – az egyik szereplő szavaival élve – „az Emberiség nagy és fontos műalkotásai igenis kihatnak a valóságos világra”.

SZABÓ BORBÁLA: A JÁNOS VITÉZ-KÓD,

PAGONY KIADÓ, 2020

KERTÉSZ ANNA

Szeifert Natália

WUAHH



Éjjel háromnegyed három. Ülök a lakótelep zümmögő csöndjében, valami máson szeretnék gondolkodni, mégis arra gondolok, hogy a körülöttem hallgató lakásdobozokban mindenki – majdnem mindenki – pihen, legjobb esetben alszik. Kivéve az éjszakai műszakosok, ők már órákkal ezelőtt elmentek itthonról, és most valahol csavaroznak, monitort néznek, életet menenek, árut raknak a polcokra. A nappalosok viszont megvacsoráztak, belealudtak

az esti tévéműsorba, felkeltek, vakaróztak és újra elaludtak. Ilyenkorra már ismét teljesen öntudatlanok. Még a rosszul alvó öregeket is elnyomta valami törekény álom. Éjfél után a két csecsemő, akikről tudok (egyikük a házunkban lakik, a másik a szomszéd szárnyban, amelybe egyébként a pincén keresztül is át lehet jutni) kifáradt a fürdetési procedúra utáni sírás-felvevés-letevés-sírási körforgásában. Ez az az időpont, amikor a panelkutyák megfordulnak a szőnyegek és új pozícióban veselkednek neki a kitarató álmofutásnak. A papagájok is csöndben ki tudja, mit csinálnak letakart kalitkáikban. A macskák pedig ébren, vagy szundikálva, továbbra is tesznek az egészre.

Csak a gépek, a szüntelen készenlétben álló hűtőszekrények és routerek cripelése áll össze egy alig hallható alapzajj. Valahol távol egy álmatlan rokonom tévéje villog, a hang nem ér ide. Egy másik messzi ablakban, egy művész ablakában van még fény. Némán dolgozik ő is. Ebben az órában a legritkább az autóforgalom. A széles úton a házunktól húsz méterre negyedóránként húz el egy-egy kocsi, halkan suhan, mintha visszafojtaná a lélegzetét lakott területen. Hétköznapi van, ma nem jönnek a motorbőgők versenyezni.

És akkor wuahh! – keményen csattan a házunk beugrójában, amelyre az ablakom nyílik. Kérdéses az épület egykori tervezőinek célja ezzel a beugróval, szerintem nagyjából csak arra jó, hogy belássunk egymás konyhájába. Ablakom ebben a beugróban minden hallható zaj gyűjtője. Nem mondanám, hogy megijedek, nem először hallom, de hirtelen kihúzó magam. Van ebben valami ellenállhatatlan.

Nem az a rövid, visszafogott höccsi vagy valamivel öntudatosabb vehh-vahh, amit a nap bármely órájában hallhatunk (hallok is). Nem az elkínzott, allergiás, szinte bocsánatkérő hihhssz. Nem egy kis sunnyogós hnyii, nem a mindenáron kikívánczozó, mégis minden igyekezettel elnyomni próbált, kendők, párnák, tenyerek, könyökhajlatok mögé rejtett, kulturált tüsz. Tüszike, bocsika.

Nem. Ez a wuahh komoly, határozott, szinte szemérmetlen. Semmi bocsánatkérés, rejtegetés, álszerűség. Semmi titkolózás és legfőképpen: semmi hazugság. Éppen itt tartok a gondolkodásban, amikor megismétlődik. Mélyen, energikusan, újra. Utána a csend, mint egy hatalmas felkiáltójel. Azt mondja, itt az idő. Hogy mire is? Itt az idő felkapni a fejed. Elgondolkodni. Szállj magadba, próbáld meg felidézni, mikor voltál utoljára ilyen nyitott. Ilyen bátor. Ilyen egyértelmű.

Észre sem veszem, hogy visszatartom a levegőt. A feszült várakozás buta reflexe. Itt vagyok. Hallak téged. Csönd. Aztán mintha csak megsejtette volna, hogy az egyik skatulyában valaki erre vár, ismét felzeng a wuahh.

Micsoda erő! Van benne valami a minden mindegy lemondásából, és mégsem az. Inkább minden mindegy, ezért nem mindegy semmi. Sőt, mindent bele!

Bárcsak tudnám, honnan érkezik. Ebben a nyomorúságos L alakú féludvarban, amelyet alig valami választ el egy lichthóf mérsékelt romantikájától, összevissza verődnek a hangok. Kideríthetetlen. Itt vagyunk egy láthatatlan összeköttetésben, és én csak ülök zsibbadtan, pedig szeretném átölelni ezt az éjszakai hőst. Szeretnék kirohanni a lakásból, feltépni minden ajtót, bekialtani minden lakásba, aztán kirohanni az utcára, ki az autóútra, a felezőn rohanna ordítani, hogy mindenki hallja, wuahh! Emberek, hallotok? Itt vagytok? Én itt vagyok. Én hallak titeket! Ébredjetek fel!

Áramszedő a címerben

Pontosan 40 évvel ezelőtt érkezett meg az utolsó szerelvény a Nyugati téri villamos-végállomáshoz, az egykor sínekkel szabdalts Terézvárosban azóta csupán egyetlen járat, a 4-6-os közlekedik. Hol jártak és hová lettek az egykori villamosok?

Terézvárost méltán nevezhetjük a budapesti villamosok bölcsőjének, hiszen 1887 őszén, a Nagykörúton – kísérleti jelleggel a Nyugati pályaudvar és a Király utca között – mutatkozott be az akkori legmodernebb városi közlekedési eszköz. A Bécsből érkezett zöld kocsik egyaránt keltettek ámulatot és riadalmat, a jövő azonban fényesen igazolta a kísérlet sikerét, hiszen a következő egy évtizedben a villamos meghódította egész Budapestet. Ha ehhez hozzátesszük, hogy túlnyomórészt ugyancsak a VI. kerületben építették meg az 1896-os év nagy szenzációját, a kisföldalattit, akkori hivatalos nevén a Ferenc József Földalatti Villamosvasutat, valóban jár az „aranyérem” a képzeletbeli dicsőségtáblán, sőt akár egy áramszedő is kerülhetne a kerületi címerbe.

A „villamoskerület”

A körúti villamos és a kisföldalatti azóta is szimbolikus közlekedési eszközei Budapestnek, egyúttal büszkeségei a kerületnek

is, de ha jobban belegondolunk, rajtuk kívül nem jár több kötöttpályás jármű Terézvárosban. Persze erőltetetten idesorolhatjuk a Nyugati pályaudvarból induló vonatokat, illetve mondhatjuk azt, hogy a 3-as metró a Deák tértől a Nyugatiig a kerület határán halad, ám ez mit sem változtat azon, hogy villamossal kizárólag a Nagykörúton utazhatunk a VI. kerületen belül.

Persze ma már mindez megszokott és magától értetődő, de nem volt mindig így. Valaha szó szerint „villamoskerület” volt a Terézváros, a forgalmas, de olykor még a kevésbé forgalmas utcáiban is sínek futottak, a villamosok csörömpölése teremtette a legnagyobb utcazajt, az itt élőknek ez volt a természetes több mint fél évszázadon át. Persze ugyanez számos budapesti kerületről, még a külvárosiakról is elmondható, azonban nagy különbség, hogy míg ott a villamosok hátterbe szorulása az 1970-es évektől, a metró megjelenése után, annak következményeként kezdődött, Terézvárosban (és Erzsébetvárosban) más okokból, jó két évtizeddel hamarabb elkezdődött ez a folyamat.

A trolibusz támadása

1949. december 21-én, hatalmas csinnadrattával, Sztálin 70. születésnapjára időzítve adták át az első pesti trolibuszvizonalat a Kossuth tér és a Városliget között, amely a generalisszimusz tiszteletére kapta a 70-es számot. Mindezt a korabeli lelkes tudósításokban úgy állították be, hogy a népi demokratikus berendezkedés új közlekedési eszközzel is jár; a modern dolgozók nem villamoson zötykölődnek, hanem trolibuszon suhannak. És mivel akkoriban szó sem volt környezetvédelemről, a trolival nem a buszokat, hanem a villamosokat kívánták leváltani. (Ennek persze gazdasági okai is voltak, a korabeli, elavult és háború sújtotta villamosjárműparkot sokkal drágább lett volna pótolni. Azzal senki sem törődött, hogy hosszú távon a villamos – már csak élettartama miatt – jobb befektetés a trolinál.) A 70-es trolis „áldozata” a Király utcai vonal lett, amelyen 58 éven át közlekedett a 10-es villamos (bár történetének első két évtizedében nem volt számjelzése).

A Király utcai és Városligeti fasori villamosvonal első, két kilométeres szakaszát a Nagykörúttól a Városligetig 1891. jú-

Végállomás a Nyugati pályaudvarnál 1955-ben



FOTÓ: FORTÉPAN/MAGYAR RENDŐR



FOTÓ: FORTÉPAN/KLÓSZ GYÖRGY/BUDAPEST FŐVÁROS LEVÉLTÁRA

Villamos a századfordulón a Podmaniczky utcában

kanyarodva elérje az Andrássy út sarkán lévő végállomását. A menetideje kb. 20 perc volt. A vonalat 1900 októberében a Petőfi térig bővítették, tíz év múlva pedig a 8-as számot kapta. A következő 40 évben a belvárosi végállomása gyakran változott, a terézvárosi szakasza azonban nem. De nem csak a 8-as járt a Podmaniczky utcában. 1913-tól a később a nótában is megénekelte 46-os sárga villamos is itt közlekedett, olyan útvonalon, hogy azt ma már alig tudjuk elképzelni: a Keleti pályaudvar felől érkezve, a Bethlen Gábor utca–Bajza utca–Városligeti fasor–Felsőerdősor utca–Szinyei Merse Pál utca útvonalon érte el a Podmaniczky utcát. A 10-eshez hasonlóan a 8-ast és a 46-ost is a trolibusz „űzte el”, a két járatot 1952. október 26-án szüntették meg, miután közel azonos vonalon forgalomba állították a 72-es és a 73-as trolibuszokat.

Futottak még

A VI. kerületi villamosokat említve nem feledkezhetünk meg azokról a járatokról sem, amelyek csak a kerület határát érintették. Az eddigieknél jóval többen emlékezhetnek arra, hogy mekkora forgalmat bonyolítottak a Bajcsy-Zsilinszky (korábban Vilmos császár) úti vonalon a villamosok, mivel azokat nem az ötvenes években szüntették meg. Ez a pálya egyébként sokkal korábbi volt, mint az áramszedős járművek: 1866-ban ugyanis itt építették meg a Kálvin (akkor: Széna) térről induló és Újpestig közlekedő első pesti lóvasút egy szakaszát, amit mintegy harminc évvel később villamosítottak. Nem véletlen, hogy amikor 1910-ben bevezették a villamosok számozását, ez lett az 1-es.

A következő hetven évben sokféle számozású és útvonalú villamos fordult meg itt (pontosabban a Nyugati pályaudvarnál lévő végállomáson, amely az egykori Skála Metró épületének a helyén állt). Utoljára a 47-es és a 49-es, amelyeknek a vonalát a 3-as metró építéskor rövidítették le a Deák térig. Ennek éppen 40 éve. Az utolsó 47-es és 49-es 1980. október 16-án érkezett meg a Nyugatihoz, bár utána még több mint egy évig, 1981. december 30-ig a metró Deák tér–Élmunkás tér szakaszának átadásáig 49V jelzéssel villamospótló busz közlekedett a Deák térről.

LEGÁT TIBOR

lius 22-én adták át a forgalomnak, de két évre rá, 1893. augusztus 5-én a Nagymező utcán át az Andrássy útig meghosszabbították. A következő vonalbővítésre – immár a Szabadság térig – 1906. november 6-án került sor, vagyis innentől kezdve az útvonala jelentős része megegyezett a későbbi trolivel. A városligeti végállomása 1928-ig a Műcsarnoknál volt, később pedig a kisköföldalatti egykori Aréna (ma: Dózsa György) úti forgalmi telepénél. A budapesti villamosok számjelzését 1910-ben vezették be, a járat ekkor lett 10-es viszonylat, és a népszerűségét jelzi, hogy 1914-ben már ötmillió utasa volt, és ezzel üzemeltetője, a Budapesti Villamos Városi Vasút (BVVV) második legforgalmasabb vonalává vált. Épp az ellenkezője történt az akkori másik Király utcai járatnál, a 12-essel, amely a Boráros térről indult, és a Nagykörútról kanyarodott a Király utcába, hogy végül a 10-eshez hasonlóan a Városligetben kössön ki. Az üzemeltető társaság ugyanis ezt a járatot ráfizetésesnek ítélte, és 1915-ben megszüntette.

A 10-es villamos legkülönlegesebb időszak a negyvenes évek elejére esett, ekkor ugyanis sínautóbuszok közlekedtek a vonalán. Ennek az volt az oka, hogy a második világháború alatt egyre több autóbuszt kellett félreállítani, mivel üzemeltetésükhöz sem megfelelő mennyiségű gumiköpeny, sem kellő üzemanyag nem állt rendelkezésre. És mivel a villamosokon egyre nagyobb volt a zsúfoltság, azt találták ki, hogy néhány autóbusznak kicserélik a kerekeit, és sínautóbuszává építik át őket. Ezzel megspórolják a gumit, sőt a fogyasztást is csökkenteni tudják. Az ötlet bevált, a sínautóbuszok 1944 augusztusáig közlekedtek a fővárosban, leginkább a 10-es vonalán. A háborút követő forgalom aztán már villamosokkal állt helyre 1946 tavaszán, de csak rövid időre. A Király utcai 10-es villamos 1949. de-



FOTÓ: FORTÉPAN/MÁGYAR RENDŐR

Potyautasok

cember 11-én indult utolsó útjára, tíz napig buszokkal pótolták, majd jött a már említett 70-es trolis.

Majdnem az első

A nagykörúti „kísérleti villamos” 1887-es sikerének hatására az üzemeltető BVVV két helyen látott hozzá, hogy immár állandó villamosvonalat létesítsen: a józsefvárosi Stáció (ma: Baross) és a terézvárosi Podmaniczky utcában, amelyek megvalósulása 1889-re esett. Így a szeptember 10-én induló Podmaniczky utcai volt a második normál nyomtávú villamos Budapesten: a Magyar Tudományos Akadémiától indult, a Széchenyi utcán, a Nádor utcán, a Gyapjú (ma: Báthory) utcán haladva jutott el a Podmaniczky utcáig, hogy aztán az Aréna útra

Fonendoszkóp és péksapka

Megelévelte a vacak morzsalékos kenyereket, és hobbisütésre adta a fejét dr. Nagy Károly belgyógyász háziorvos, aki azóta díjnyertes pékké avanszált. A Csengery utcában Doktor&Pék néven pékséget nyitott – kovásztolt kenyereik és spenótos különlegességeik híre bőven a kerület határán túl jár már.



Bono, ahogy majd mindennap a héten, terézvárosi sétája közben megáll a Csengery utca 49.-es számú ház előtt. A levegőbe szagol, megérzi a sült sajtforgács illatát és összefut a nyál a szájában. Gyönyörű nap ez is – gondolja. – Beautiful day! – ahogy a U2 mondaná. Nem mozdul, remél. Aztán nyílik az ajtó. A pékségből, ami előtt lehorgonyzott, ismerős hangok és még intenzívebb illatok csalogatják befelé. Elindul felfelé a lépcsőn. Az a kényelmetlen kötél, ami ilyenkor mindig a nyakára van erősítve, mintha lazulni kezdene. Egyre könnyebbek a léptei, és már bent is van. Nyert! A gazdi engedett, övé a jól megérdemelt sült sajtforgácsfalatka! Bono amúgy civilben tacsó, hűvösebb időkben barna macskoruhában. A napja egyik fénypontja, amikor a reggeli séta a Doktor&Pék minisütődéje felé veszi az irányt. Rajongása leplezhetetlen, ami a spenótos és paradicsomos pesztós kiflik, a pirított szezámmagos-spenótos tekercs és a különféle turpisságokkal megbolondított cipók láttán több mint érthető.

A zöldséges ajánlotta

A pult mögött, kivételes alkalom, ott áll maga a doktor, aki egyben a pék is. Nem a pékek doktora, hanem afféle klasszikus, hu-

mán gyógyító: dr. Nagy Károly. Azt mondja, zavarja az eladószkodás, nem szeret számolni. „Ezért nem lettem állatorvos. Ahhoz matematikából és kémiából kellett volna felvételizni, ami szóba sem jöhetett, úgyhogy maradtam inkább az emberek gyógyításánál” – magyarázza cinkos mosollyal a szája szegletében. Az V. kerületi Hold utcában háziorvos több mint 30 éve, de terézvárosi kötődése is évtizedekben mérhető. Annak idején, a nyolcvanas években, miután három évet lehúzott a balatonfüredi Szívkórházban, majd a Szövetség utcai ispotály belosztályán, az akkor még Korányi Sándor és Frigyes Kórháznak nevezett egészségügyi intézménybe került, amelynek 2-es belgyógyászata a VI. kerületi betegek tartoztak hozzá. Igazi lokálpatrióta, akárhová is teszi be a lábát, azon nyomban a főmértóságok közé kerül: Erzsébet, Teréz és Lipót városába. És akármibe is kezd, azt csakis professzionálisan hajlandó üzni. Amolyan Lipótváros kedvence háziorvos, és ahogy nézem, érik a Terézváros kedvenc pékje cím is. Miközben beszélgetünk, egy fiatalember tér be a pékségbe, ajánlásra jött. A Hunyadi téri piac egyik zöldsége áradozott róla, hogy van a Csengeryben egy csodapékiség, ha igazi, békebeli kenyeret szeretne, mindenképp ide jöjjen. Visszatérő

vásárló lett, pedig az igényeihez nem könnyű felnőni. Miközben elteszi a szokásos félbarnát, meséli, hogy otthon, Erdélyben, heti egyszer sütötték a házi kenyeret, ő is sokszor kaparta a kovászt a fűzfateknőből. Tudja, milyen az igazán jó kenyér, és ez, főleg a sima, nagyon hasonlít ahhoz a gyerekkori íz- és állagvilághoz.

És nyert és nyert, és nyert...

Amikor nyolc évvel ezelőtt a doki megsütötte élete első kenyerét, a düh hajtotta: elege lett abból, hogy csak vacak, morzsalékos kenyereket lehet kapni. „Az elején ehetetlen tégladarabok jöttek ki a sütőből – meséli –, elég nehéz volt átvészelni lelkileg, hogy én sem tudok normális kenyeret sütni.” Nem adta fel egy-két próbálkozás után, bújt a szakirodalmat, közösségi oldalak tematikus csoportjaihoz csatlakozott, és közben kereszte a know-how-t. Újra és újra próbálkozott, a kenyeri egyre jobbak és jobbak lettek, és az elégedett fogyasztók száma is gyarapodni kezdett. Barátok, ismerősök kérték, hogy süssön nekik is – hamarosan azon kapta magát, hogy heti két nap 20-30 kiló kenyeret szállít házhöz, vagy viszi magával a rendelőbe a páciensek előrendeléseit. Nem titok, a doktor úr 30 éve a családom udvari (házi) orvosa, így hát amikor úgy 4-5 évvel ezelőtt felhívott, hogy adjam meg neki édesapám számát, pánikba estem, hogy valami nagy baj van a papával. Kérdezni sem volt időm, olyan gyorsan zajlott le a beszélgetésünk. Rohantam haza, szorongva léptem be az előszobába, ahol apám diadalittasan mutatta aktuális szerzeményét: egy sokmagvas házi kenyeret, amit a dokival recept helyett „íratott fel” (süttetett meg) a családnak jó közérzetre.

Aztán 2015 tavaszán meglátott egy hirdetést: az I. Kenyerlelke Fesztiválra kerestek versenyzőket. Benevezett, és a teljes kiőrlésű kenyérével azonnal meg is nyerte az ott-honsütők kategóriáját. A győzelem olaj volt a tűzre, egy évvel később ismét elindult, és akkor is nyert, a már említett, azóta még tökéletesebbre fejlesztett félbarnával.

Dagasztógép küldetéstudattal

Addig-addig kérdezték tőle, hogy ha már ilyen jól megy ez a kenyérsütődsdi, nem akar-e pékséget nyitni, hogy belekerült a bogár a fülébe. Hatvanévesen beiratkozott az

Alfaképző pék tanfolyamára, és egy év alatt profivá képezte magát. A kötelező szakmai gyakorlatát a jogászból pékké lett Juhász Mihály Apáczai Csere János utcai pékségében, a Jacques Liszt-nél töltötte: napközben gyógyított, éjjel pedig inaskodott a szintúgy doktorpéknél. 2018-ban aztán Nagy Károly is hivatásos pék lett, és mivel a hobbi időközben szenvedéllyé alakult, elhatározta, hogy saját pékséget nyit. „A Csengery utca 30.-ban ki is néztem egy hosszú ideje üresen álló helyiséget, ahol korábban pszichiátriai szakrendelő működött. Jelnek vettem, ki más bérelhetné ki, mint egy orvos. Meg is alkudtam az önkormányzattal, de sajnos a lakók utólag megvétőzták a pékség ötletét. Az önkormányzat, látva a szorult helyzetemet, felajánlotta ezt a mostani helyiséget, amit azonnal el is fogadtam. „Kicsi, mondták, csak 18 négyzetméter. Nem baj, válaszoltam, otthon sem volt nagyobb a konyha. Amikor megmutatták, megláttam a bolt alatt egy szintén ramaty állapotban lévő pincehelyiséget, esztergálműhely volt benne valaha. Bevillant a kép: lent a sütőde, fent az eladótér, a kettő között pedig egy liften jön-megy az áru.”

Az álmodozást a doktorpék pillanatokon belül tettekre váltotta: profi nemzetközi apparátust és két péklegényt állított a missziós vállalkozás szolgálatába. A lift Németországból, a sütők Svédországból érkeztek, a büszkesége pedig egy 70 éves olasz dagasztómatuszálem. A számmisztikában a 7-es a céltudatosság, a küldetéstudat száma. „Ez a csodadagasztó – meséli büszkén Nagy Károly – 700 kg, 70 kiló tészta fér bele, és 7-en szenvedtük le a pincébe”.

Úgy tűnik, az üzlet beindult: 2019-ben megnyitottak, és ugyanabban az évben már másodikak lettek a békebeli kiflijükkel, az idén pedig a teljes kiőrlésű kenyerekkel a legprofibb pékek versenyében. A Doktor&Pék lassan branddé válik – a továbbra is orvoslással foglalkozó CityMed, no és a kenyér-, minikuglóf- és pacsnispecialista (!) CityBread arca pedig maga a logósított Nagy Károly az eltéveszthetetlen bajusszal, a nyakában fonendoszkóppal, péksapkában...

A megmaradt árut a doktorpék bezsákolja, felköti a robogójára, és személyesen viszi el mindennap a Podmaniczky utcai Női Éjjeli Menedékhelyre, ahol este 7 és reggel 7 között 40 nő számára tudnak éjszakai szállást, és – így – friss pékárut biztosítani.

CSEJTEI ORSOLYA

A helyzet nem normális

Nem kapok levegőt a maszk alatt. Az agyamra mennek a betegekről, halottakról szóló hírek. Megőrjít a bizonytalanság.

Mikor lesz már vége ennek? Bizonyára sokunknak ismerősek ezek a járvány okozta lelki gyötrelmeket leíró mondatok.

Dr. Szabó Melinda pszichiáter főorvossal arról beszélgettünk, miként enyhíthetjük a vírus fenyegetése miatti szorongásainkat.

– A hónapok óta tartó világjárvány, az azzal járó félelem és bizonytalanság érezhetően hatással van a lelki egészségünkre is. Fordultak már önhöz ilyen panaszokkal?

– Kétségtelen, hogy a világjárvány, az emiatt megváltozott életkörülmények érezhető hatással vannak az emberek pszichéjére. Nálam is jártak már tavasszal és most is olyan betegek, akik kimondottan a fertőzéstől rettegnek, illetve emiatt kerültek olyan szorongásos állapotba, hogy nem mernek kimozdulni otthonról. Ugyanakkor azt is tudomásul kell vennünk, hogy rendkívüli helyzetben, egy pandémia kellős közepén vagyunk, így teljesen érthető, ha nem érezzük magunkat átlagosan. Akkor van probléma, ha a járvány okozta lelki bajok már negatívan befolyásolják az életünket, meggátolnak minket a mindennapos cselekvéseinkben.

– Szinte ömlik ránk a sok információ, ugyanakkor mégis keveset tudunk magáról a vírusról, a járvány lefolyásáról, a helyes viselkedésről. Mennyire engedjük magunkhoz közel ezeket a híreket?

– A rossz érzésünket fokozza a sok bizonytalanság. Nem tudjuk, mikor volt a járvány kezdete, nem tudjuk, mikor lesz vége. Nem egyértelműek a korlátozások, sokszor nagyon ellentmondásosak az intézkedések. Nem tudni, miért éppen 23 órakor kell bezárni a szórakozóhelyeknek, miért lehet focimeccsre menni, ha koncertre nem. Nem értjük a dolgokat, nem lehet tervezni. Ha úgy érezzük, túlságosan lehúzza ez a hangulat minket, ne bújunk állandóan az internetet, hanem csak bizonyos, hiteles tartalmakat nézzünk meg időről időre. Így tudatosan meg tudjuk óvni magunkat attól, hogy állandóan ömöljön ránk az a rengeteg baljós információ.

– A fertőzöttek a megbélyegzéssel is találkozhatnak. A buszon nem merünk köhögni, sorban álláskor gyanúsán nézgetünk a hátunk mögé, időnként komoly indulatok szabadulnak el.



– Egy ilyen helyzetben nem sok értelme van vitába bocsátkozni, megvédeni az álláspontunkat, mert a szóváltás hevében még rosszabb szituációba keveredhetünk. Jobb, ha szó szerint kilépünk ebből a konfliktusból. Ilyenkor arra kell gondolnunk, hogy pontosan ezzel védtük meg magunkat.

– A betegségtől való félelem szorongást okoz. Ezt hogyan enyhíthetjük?

– Például bizalomépítéssel. Egyrészt saját magam felé: én bizony mindent megteszek annak érdekében, hogy elkerüljem a fertőződést. Másrészt, bízom abban, hogy a körülöttem lévők is ezt teszik. A tágabb környezetemben pedig vagy bízom, vagy (mivel közvetlen hatásom nincs rájuk) én magam változtatok a viselkedésemen. Például arrébb megyek.

– Mondana valami pozitívát, valami biztatót az olvasóinknak?

– Carpe diem! Él a mánap! Ragadd meg a pillanatot! – ezt üzeni a régi latin mondás. Vagyis tervezzünk rövid távra, mivel hosszú távra nem tudunk. Felesleges kínozni magunkat azokkal a gondolatokkal, hogy mi lesz karácsonykor vagy jövőre. Vegyük észre minden pillanatban a szépet és jót, értékeljük a pozitív dolgokat. Azt tudatosítsuk, ami nekünk épp most jó. Ezzel együtt pedig vigyázzunk magunkra és másokra is.

GAJDÁCS EMESE



FOTÓK: ADRIÁN ZOLTÁN/KEPSZERKESZTŐSEG

Ünnepi hétköznapiak

Nehéz akár egy pillanatra is leültetni Sommer Andrást, hogy meséljen kicsit Lövölde téri cukrászdájuk történetéről. Nem mintha nem lenne mit mondania, csak sok az intéznivaló. Kérdeznek tőle, döntenie kell, előkészíteni, átgondolni, nincs idő a trécselésre. Pedig láthatóan büszke mindarra, ami körülveszi a csöppnyi kézműves műhelyben. Teljes joggal.

A Sommer család tizenhárom éve vette át és vette a nevére az akkor már közel ötvenéves Lövölde téri cukrászdát, amely – ezt nehéz elképzelni – még kisebb volt, jóformán csak fagyi-krémes nyári-téli vetésforgóban látta el a vendégeket. Ezzel együtt fontos örökséget hagyott Sommerékre a hely: egy ipari műemléknek számító ősrégi sütőt, amelyben a legjobb sütni a flódnit és a karácsonyi habcsókot. A „hagyaték” része volt egy tapasztalt cukrászmester is, aki mindmáig a kollégájuk. A Sommer házaspár, Andris és Klári a vendéglátás felől érkeztek, és rövid időn belül szükségesnek látták a változtatásokat és az újítást. Ma már kizárólag Klári foglalkozik a tortákkal, Andris pedig minden egyéb finomságot felel.

Azt írtuk, mindketten a vendéglátás irányából jöttek, de muszáj picit pontosítani, mert ez az út kicsit kacsaringós volt. Klári az üzletvezetésben és könyvelésben jártas, így most is hozzá tartoznak a „szá-

mok”. Sommer András pedig eredetileg judaisztikatanár, aki a szíven viseli a tradicionális édességek és a zsidó gasztronómia hagyományainak őrzését. Erről szívesen és hosszan mesél. „Mostanában ünnepeltük a Rosh Hásánát, amelynek jelentése az év feje, és erre az alkalomra készül az RS tortánk, amelyben minden finomság benne van, amit szimbolikusan az új évtől várunk” – magyarázza Andris a dióval, almával, mézzel, karamellel és borral gazdagított ünnepi tortáról, amelyet szerencsénkre meg is lehet kóstolni a cukrászdában.

Minden ünnepnek megvan a maga hagyományos finomsága, a sorban következő a Szukot, a sátoros ünnep. A szőlő és a bor kötelező elem ilyenkor, erre rezonál a Sommer borkrémtortája. Az ünnepek következő állomása a fény ünnepe, a Hanuka, ilyenkor az olajban sült édességeké a terep. Aztán jön a Pészah: a zsidó húsvét idején, a kovásztalan kenyér napjaiban a ma-

cesztorta az emblemikus fogás. És persze a flódni, a flódni, a flódni, ami a hétköznapiakból is mindig ünnepet varázsol. A hagyományos pénteki kalácsból valóságos rekordokat állítanak fel, mindenféle ízesítésben készül itt a kelt tészta, gyönyörű ünnepi finomság. A környékeliek és persze a város más részeiről is idezarándokoló vendégek előre leadják a rendeléseiket a hétvégi kalácsokra. Természetesen karácsonyra, húsvétra, a hagyományos nagy ünnepekre is komolyan készülnek, bejglirendelések például az egész világról érkeznek hozzájuk – a Sommer ugyanis talán az egyetlen hely, ahol egész évben kapható ez a mákos és diós finomság.

Szívesen látják a budai vendégeket, a járványmentes időszakban rengeteg külföldi is felkeresi őket, de Sommerék szinte együtt lélegeznek Terézvárossal, igazi lokálpatrióta kézműves cukrászdát visznek. „Kiváló a kapcsolatunk az önkormányzattal, rendszeresen részt vállalunk jótékonyági adományokban – helyi önkéntesek szervezésében süteményekkel gondoskodunk a kerület rászoruló családjairól, gyerekekről” – mondja el Sommer Andris, aki a Hunyadi téri piac állandó vásárlójaként természetesnek veszi, hogy a helyi kofáktól szerzi be a kiváló, mindig friss alapanyagot a desszertekhez. „Ha-



gyományos, békebeli cukrászda vagyunk, nem használunk színezéket, tartósítószer, adalékot, a fagyaltot is magunk főzzük, csak igazi, friss gyümölcsöt használunk, valódi tejszínt, tojást” – magyarázza a tulajdonos, hogy miért is olyan fontos a folyamatos, jó kapcsolat a termelőkkel, a kofákkal és persze a helyiekkel, környékiekkel. Az évek alatt komoly törzsközönség alakult ki az itteni lakosokból, a Lövéde tér és a Szív utca környékén élők nemcsak az ünnepi eseményekre rendelnek, visznek haza tortát, süteményeket, de szívesen költik el a reggelijüket is náluk. Sokan indítják Sommeréknél a napot, az igényeknek megfelelően számtalan reggeli péksütemény, cukrászati remek készül a kezük alatt. Az egyik ilyen a túrós batyu, ami talán nem hat megdöbbentő különlegességnek, de ha megkóstoljuk a ma már csak alig néhány helyen elérhető, hajtogatott kelt tésztából, úgynevezett blundel

tésztából készülő finomságot, rögtön megértjük, hogy miért veszik rengetegen erre az irányt már nyitáskor. Népszerűek a házi rétesek, a legnagyobb kedvenc a mákos, de van például zserbós is. Szépen fogynak a pozsonyi, a svájci kiflik és persze nagyon kelendők a pogácsák is – ezeket nagy mennyiségben szerzik be a közeli cégek, irodák, hivatalok különböző rendezvényeire, ahogyan esküvőkre, lakodalmakra is nagy tételben viszik a különleges alkalmi torták mellé. „Jó szakember, kiváló alapanyagok és jó felszereltségű műhely, ez a három alapfeltétele a sikeres cukrászdának” – vallja Sommer András, aki Klárral a bővülés jegyében átterkölt az Újlipótvárosba is, ahol ugyancsak hamar befogadták a helyiek a hagyományos, kézműves módon készülő süteményeket, tortákat, nyáron pedig az eredeti, főzött fagyaltot.

BK



Puncstorta

Hozzávalók a piskótához:

- 12 tojás
- 12 evőkanál cukor
- 12 evőkanál liszt
- 1 evőkanál sütőpor

A tojásokat szétválasztjuk. A sárgáját a cukorral habosra keverjük. A fehérjét kemény habbá verjük. Lazán összedolgozzuk a cukros sárgáját a felvert fehérjével, majd lassan beleszítáljuk a sütőporral elkevert lisztet. Három tortaformába elosztjuk a masszát, és 180 fokon 40-45 percig sütjük.

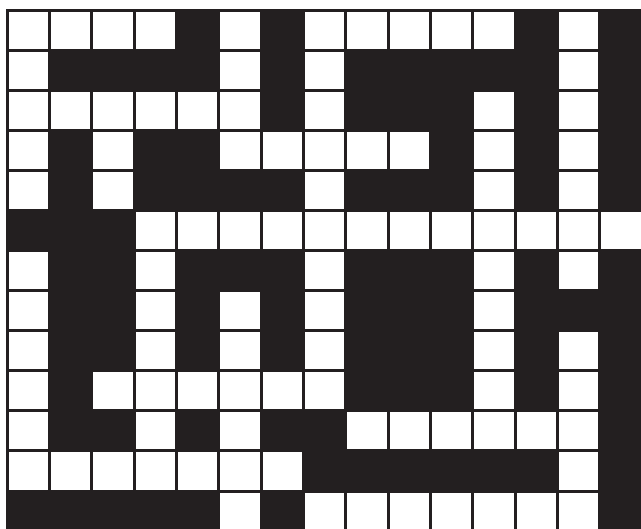
Hozzávalók a sziruphoz:

- 5 dl víz
- 0,3 dl citromlé
- citromhéj, narancshéj
- 2 evőkanál rum
- 15 dkg cukor

A hozzávalókat a rum kivételével felfőzzük, ha felforrt, lehúzzuk a tűzről, és akkor tesszük hozzá a rumot. Málnaszörppel színezhetjük. A három kihűlt piskótából kettőt felkockázunk, a harmadikból 2-2 cm-es lapot vágunk aljnak és tetőnek, amelyeket baracklekvárral megkenünk.

A megkent aljat tortaformába tesszük. A felkockázott piskótát a kihűlt szirupban megforgatjuk és keretbe nyomkodjuk. A tetejére helyezük a másik lekváros lapot, jól lenyomkodjuk, majd több órára hűtőbe rakjuk. Fogyasztás előtt nagyjából egy órával a tetejét rózsaszín fondant-nal áthúzzuk.

TEKERVÉNYES



BEÍRANDÓ:

3 betűs szó

Zár

4 betűs szavak

Vonz

Zeng

5 betűs szavak

Zilál

Zizeg

Zokog

Zubog

6 betűs szavak

Zizzen

Zörren

Zsákol

Zsarol

Zsíroz

7 betűs szavak

Zenésit

Zötttyen

Zúzódik

Zsémbe

9 betűs szavak

Zúgolódik

10 betűs szavak

Zsákmányol

12 betűs szavak

Zsíványkodik

SUDOKU

C	9	3		F		2						1		A
5			7		E	3			0					
A	B					4					8		F	5
			8	7		6							C	
					F		E	6		2			8	0
				4		0	C				1	B		
E		2	C	A	1		3	0		7			6	F
6			B	8		7					C			
	E		1		D			9					3	
	2						9	A	4				0	5
3	7		5										E	B
0					5	A						4		8
4	6					2	5		F			E		7
			3		4		8	D		6			B	
		7		D						C	5			
		8	9			E	F			1		0	4	

SKANDI

*	↙	Igen oroszul Cimbora	↘	Pityereg Tesz	↙	Elkösző- nősző Káprázat	↘	Ilyen tető is van Tonna	↙	... Selleck, am. színész Iskolai esztendő	↘	Jómagam Kutya	↙	Bálványoz
Müller Péter idézet 1. rész	→		↘		↘		↘		↘		↘		↘	E
*	↘	Menyas- szőny idézet 2. rész	→		↘	Hamis Argon	→		↘	Tegnap előtti nap	→		↘	
Horvát- ország autójele	→		↘	Dobó ..., színész	→		↘		↘	Felfog valamit	→	Asszony- névképző	→	Díva más- salhangzói Porció
ABC kezdete Páger ..., színész	→		↘	6. zenei törzshang	→	Románia autójele Bruce ..., harcművész	→	Véna	→	Ádám párja	→		↘	Jód ... Capone
↙	→		↘		↘	Mázsál	→		↘	Mártás húshoz	→		↘	
Energia jele Női név	→		↘	Spanyol- ország autójele	→	Siemens	→	Kárt okoz valakinek	→	Newton	→	... Carnegie, am. író Mekk ..., az ezermester	→	
↙	→		↘		↘	Csúnya	→	Hosszú magán- hangzó	↘	Tiltószó Alul	→	Gramm	→	Liter Salvador ..., festő
Méter	→		↘	Teherautó márka	→	Nemzetközi Olimpiai Bizottság	→	Röntgen	→	Létezik Taszit	→	Patás állat Autómárka	→	Dan széle! R.L.
Egy németül	→		↘		↘	Ösvény Nátrium	→		↘	Traktor húzza Folyadék	→		↘	Olasz TV társaság És latinul
*	↙	G	→		↘		↘		↘		↘		↘	Róbert
*	→	Város Fejér megyében	→		↘		↘	Omega egyik dalának címe	→		↘	Múlt idő jele	→	Gépel

APRÓHIRDETÉS

VÍZSZERELÉS, csapok, szifonok, VÉCÉCSÉSZEK, VÉCÉTARTÁLYOK cseréje, javítása. Mosó-, mosogatógépek bekötése. Tel.: 06-30-447-36-03

Közös képviselet, társasházkezelés! Tapasztalat, referenciák! Dr. Bíró Anna, Lőrincz Péter. Iroda: Teréz körút 21., 06-70-383-5004

Eltartási vagy életjáradék-szerződést kötnénk belvárosi vagy budai lakásban élő idősekkel. Szívesen segítünk és beszélgetünk is. Friss nyugdíjas házaspár vagyunk. Tel.: 06-30-9772-569.

Magyarországi kastélyfelújítási program keretében keresünk régi nagy méretű festményeket (kisebbséket is), restaurálásra szorulókat is! Tel.: 0670-941-2305 E-mail: kastelyszallo1@gmail.com

Dr. Kertész Károly életjáradék-szerződést kötne idős személlyel budapesti ingatlanra OTT LAKÁS NÉLKÜL. Ügyvédi iroda: 06-1-221-7563, 06-30-498-1349

Nyugdíjasok, székporúak figyelem! Szeretne anyagi biztonságban élni? Itt a megoldás: havi anyagi támogatást biztosítunk önnek a gondtalan nyugdíjas éveihez. Hívjon! Kálny Csaba: 06-20-94-94-940

Szabó Balázs vállalja kémények bélést, építést, kondenzációs kazánok telepítését teljes körű ügyintéssel. 06-20-264-7752

Apróhirdetések feladása:

Amennyiben apróhirdetést szeretne feladni a Terézváros lapban, küldjön e-mailt az apro@terezvaros.hu e-mail-címre a hirdetés szövegével, számlázási névvel és címmel, valamint a kívánt megjelenés(ek) darabszámával. Az apróhirdetések feladása jelenleg csak e-mailben, a fizetés kizárólag átutalással történhet, személyes ügyintézésre és befizetésre átmenetileg nincs lehetőség.

REJTVÉNYNYERTESEK

Beküldendő a színrel kiemelt sorok tartalma 2020. október 7-ig.

A szeptember 17-én megjelent számunk rejtvényének nyertesei: Bán István, Nagy Imre.

Cím: Terézváros szerkesztősége, 1067 Budapest, Eötvös utca 3.

A helyes megfejtést beküldők között 2 db 10 000 forintos vásárlási utalványt sorsolunk ki.



FOTO: MARBLE FAIRBANKS ARCHITECTS

Városképpandémia után. A művészekhez hasonlóan az építész is számos izgalmas ötlettel és innovációval reagáltak a pandémiás helyzetre, ami nem csak azt jelenti, hogy a kórházaktól az iskolákig minden létfonosságú középületet át kell alakítaniuk biztonságosabb, a vírus terjedését gátló működésre. A New York Times által megkérdőjeztet neves szakemberek már olyan projekteken dolgoznak, mint az olvasásra, találkozásra vagy távmunkára is használható szabadtéri könyvtárak, a távolságtartó piknikparkok és a „társadalmi megtekintést segítő közösségi terek”, amelyek a különböző etnikumok harmonikus együttélését szolgálják. Nemcsak a közterek alakulnak át folyamatosan, de a privát és a nyilvános szféra közötti határok is

feloldódnak, ahogy az emberek egyre inkább visszafoglalják a városi tereket az autós közlekedéstől. A legtöbb nagyvárosban kijelölnek Nyitott Utcákat, ahol egymástól elkülönülve sétálhatnak, sportolhatnak, kávézhatnak, esetleg a művészeteknek hódolhatnak a városlakók. Sok ötlet születik a kisvállalkozások revitalizálására, hogy különféle módon kitepülhessenek az utcákra azok a boltok és szolgáltatások is, akik a belső terekben nem tudják megoldani a távolságtartást. A háztömbök és a középületek tágasabb lobbijaiba belső kertek és játszótérek kerülnek, hogy élhetőbb tereket teremtsenek a bezártságtól szenvedőknek. A bérházakban pedig 4-5 családból álló „falvakat” szerveznek, akik megosztják egymással az erkélyüket vagy a tetőteraszukat.



Manhattan egyik leghíresebb terén, a Union Square-en beüzemelték a világ első klímaóráját: a hatalmas digitális időmérő mutatja, mennyi időnk van még megakadályozni a végzetes klímakatasztrófát. Szeptember 21-én a visszaszámlálás 7 év és 102 napon állt – ennyi van hátra a jelenlegi felhasználás mellett, míg teljesen kimerülnek a föld szénkészletei, ami még súlyosabb éhezéshöz, munkanélküliséghez, természeti katasztrófákhoz vezethet.

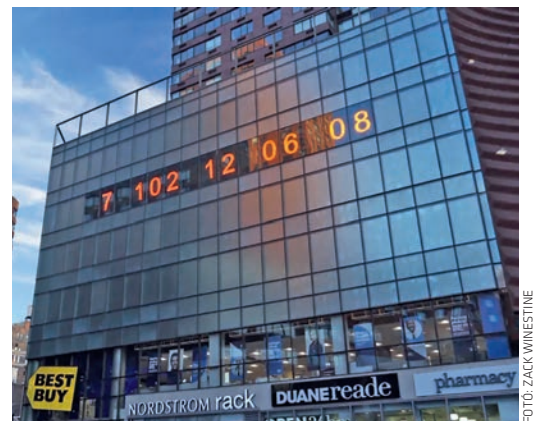


FOTO: ZACK WINESTINE

Védjegyert veszített Banksy, aki két éve próbálja levedetni egyik leghíresebb alkotását, a virágcsokrot dobó anarchista tüntetőt ábrázoló Flower Throwert, amit szerinte jogtalanul használt egy képeslapgyártó cég. Az ügyben döntő uniós testület szerint a művész nem jóhiszeműen járt el, és ha nem fedi fel a személyazonosságát, búcsút mondhat a többi alkotása szellemi tulajdonjogának is, mivel szerintük az az uniós jogban nem fér össze az anonimitással.

Tíz perc alatt elfogytak a jegyek az ausztrál Quantas légitársaság sebhová sem tartó repülőjára. A gép ugyanott száll fel és le Sydney-ben, csak közben tesz egy hétórás kört a kontinens és a Nagy-korallzátony fölött. Mivel a külföldi utaztatás egyelőre Ausztráliában is korlátozott, a Quantas több ilyen járatot tervez indítani a repülés élményére vágyó helyieknek.

Maszkban a világ

A maszkviselés valószínűleg hosszabb időre velünk marad, és a közösségi médiától a street artig számos területen kapott új funkciót. Lehet politikai állásfoglalás, mint nálunk a színművészetek sárga-fekete Free SZFE maszkja vagy Amerikában a Black Lives Matter textilek, de akár luxusdivat-kiegészítő is, mint a Louis Vuitton 1000 dolláros kelleke. A vörös szőnyeges tudósítások is rendre kitérnek rá, ki milyen maszkot visel az estélyihez: sokak szerint Tilda Swinton színésznő túl messzire ment, amikor a velencei filmfesztiválon a filmes referenciákat és politikai üzeneteket is tartalmazó, egyedi (és nem Covid-biztos) maszkjait viselte.

A maszk a művészek számára maga a kreativitást serkentő fehér vászon: a neten mémként terjednek a műalkotások az eltakart szájú Mona Lisától a káposztafejes és nutellás üveges maszkokig. Utóbbiak miatt az alkotó, Max Siedentopf német vizuális művész elnézést is kért, mivel sokan érzéketlennek és megfélemlítőnek tartották a viccesnek szánt „Hogyan éljük túl a halálos világjárvást?” című sorozatát. Egyre több komoly múzeum ajándékboltjában lehet már kapni műalkotással díszített maszkokat – a



FOTÓ: COURTESY KYRIE RANSOM

múzeumok így próbálják a kieső bevételeket pótolni, a vásárlók pedig örülhetnek a Van Gogh vagy Monet által „festett” textildaraboknak. A seattle-i Múzeumok Múzeumában megnyílt az első, maszkokból álló tárlat is: a 900 kiállított alkotást 30 fiatal művész készítette, darabját 30 dollárért meg lehet majd vásárolni. A befolyt pénzből egy helyi, fiatal művészeket segítő központot támogatnak.

Az észak-amerikai őslakosok kultúrájának régóta részét képezik a maszkok – a pandémia hatására a művészek közül néhányan összeálltak, és eredeti mintákat, gyöngyöket, tollakat felhasználva újraélesztették ezt a hagyományt, méghozzá pozitív, a közösséget, kitartást erősítő üzenetekkel. A Métis alkotócsoporthoz első kollekciója a Breathe nevet kapta, válaszul a fekete jogaiért harcoló mozgalomra, az „I can't breathe” (nem kapok levegőt) szlogenjére is.

A mostani idők sokkal fiatalosabbak egy finn kutatás szerint, amely 75-80 éveseket hasonlított össze 30 évvel ezelőtti és ma. E szerint nemcsak sokkal tovább élnek, erősebbek és gyorsabbak, de fiatalosabban is gondolkodnak. Ez számos dolognak köszönhető, a neveléstől a jobb életkörülményekig. A kutatók felhívták a figyelmet arra is, hogy minden eddiginél költségesebb lesz az idősellátás, amikor ez a korábbiaknál népesebb generáció 90 fölé ér.



FOTÓ: JUAN DIAS

Két kultúrát hoz közös nevezőre a szivárványszínű napernyőkből épített Solaroca köztéri installáció a Rio de Janeiro-i tengerparton: egyszerre tisztelegnek az LGBTQ közösség és a brazil őslakosok előtt. A bambuszból készült geodézikus szerkezetet az őslakosok kunyhójáról, az ocáról mintázták, ezt díszítették fel 110 színes napernyővel. Alatta 100 négyzetméteren sétálhatnak vagy szivárványos nyugszékekben pihenhetnek a tengerpartra kilátogatók.



FOTÓ: SWAPFIETS

Egyre több európai városban tűnnek fel a kék kerekű Swapfiets-biciklik. A mikromobilitási robbanás óriási lökést adott a vállalkozásnak, amelyet két holland egyetemista indított. A startup havi 6000 forintnak megfelelő összegért ad lízingre egy biciklit, plusz mindent javít rajta, a láncától a defektig (vagy cserebicajt biztosít), ráadásul helybe érkezik a szerelő, akit a Swapfiets okostelefonos alkalmazással kell hívni.

AZ OLDALT ÖSSZEÁLLÍTOTTA:
BÁLINT ORSOLYA